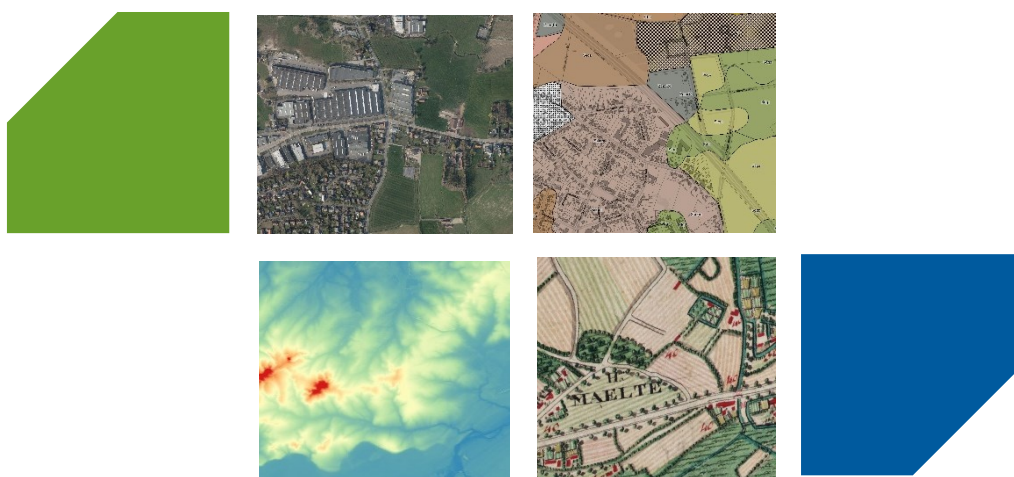

ARCHEOLOGIENOTA

OUDE KERKSTRAAT 24A TE OUDSBERGEN

DEEL 1 VERSLAG VAN RESULTATEN

ABO Archeologische Rapporten 2383

Rapport opgemaakt door:

Mevrouwhofstraat 1a
3511 Hasselt

Projectcode:

Intern: 40034

Extern: /

AOE: 2025A17

COLOFON

Titel

Archeologienota

Oude Kerkstraat 24A te Oudsbergen

Auteur

Layla Valvekens & Evelien Dirix

Projectcodes

Intern: 40034

Extern: /

Agentschap Onroerend Erfgoed: 2025A17

Plaats en datum

Hasselt , april 2025

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 2383

ISSN 2406-3940

Alle afbeeldingen zijn aangeleverd door ABO nv tenzij anders aangegeven.

RAPPORTFICHE

Versies		
<i>Versie</i>	<i>Datum</i>	<i>Status</i>
v0	24/01/2025	Interne draft
v1	12/02/2025	Externe draft
v2	17/04/2025	Definitieve versie

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Evelien Dirix
Business Unit Manager	Glenn De hooghe
Kwaliteitscontrole	Melissa Lamberts
General Director	Patrick Hambach

INHOUDSOPGAVE

DEEL 1 Verslag van resultaten	1
1 Inleiding	7
1.1 Administratieve gegevens	7
1.2 Aanleiding van het onderzoek en wettelijk kader	8
1.3 Afbakening van het projectgebied	8
1.4 Doel van het onderzoek en onderzoeksstrategie	8
2 Aard van de bedreiging	10
2.1 Huidige situatie	10
2.2 Toekomstige situatie	13
2.3 Synthese ingrepen	23
3 Landschappelijke analyse	25
3.1 Topografische situering	25
3.2 Bodemkundige situering	27
4 Archeologische voorkennis	33
4.1 Historische achtergrond Opglabbeek	33
4.2 Inventarissen onroerend erfgoed	33
4.3 Cartografische en iconografische bronnen	43
4.4 Recente landschapsveranderingen	46
5 Besluit	51
5.1 Potentieel tot kennisvermeerdering	51
5.2 Afweging noodzaak verder vooronderzoek	52
5.3 Afbakening onderzoeksgebied	53
6 Bibliografie	54
DEEL 2 Programma van maatregelen	56
1 Inleiding	57
2 Gemotiveerd advies	59
2.1 Gebied ‘geen maatregelen’	59
2.2 Gebied vooronderzoek	59
2.3 Overzicht maatregelen	61
3 Methodologie en onderzoeksstrategie	62
3.1 Stap 1– Vooronderzoek zonder ingreep in de bodem in de vorm van landschappelijk bodemonderzoek (verplicht)	62
3.2 Stap 2 – Vooronderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van proefsleuven (voorwaardelijk)	63
4 Bijkomende bepalingen	67
4.1 Randvoorwaarden	67
4.2 Vondstmelding	67
4.3 Bewaring en deponering van vondsten	68
4.4 Criteria voor het niet uitvoeren van de voorziene onderzoeksmethoden	68
4.5 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code Goede Praktijk	68
4.6 CTE (Conventionele en Toxische Explosieven)-risico	68
5 Bibliografie	69
6 Kwaliteitscontrole en ondertekening	70

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: GRB basiskaart met aanduiding van het projectgebied	9
Figuur 2: Meest recente luchtfoto uit 2023 met aanduiding van het projectgebied	11
Figuur 3: Overzicht van de huidige toestand ter hoogte van het projectgebied (1/4) (Bron: Initiatiefnemer, 2025).....	11
Figuur 4: Overzicht van de huidige toestand ter hoogte van het projectgebied (2/4) (Bron: Initiatiefnemer, 2025).....	12
Figuur 5: Overzicht van de huidige toestand ter hoogte van het projectgebied (3/4) (Bron: Initiatiefnemer, 2025).....	12
Figuur 6: Overzicht van de huidige toestand ter hoogte van het projectgebied (4/4) (Bron: Initiatiefnemer, 2025).....	13
Figuur 7: Overzicht van de toekomstige situatie ter hoogte van het bos (Bron: Initiatiefnemer, 2025).....	17
Figuur 8: Overzicht van de toekomstige situatie ter hoogte van de tenniszone (Bron: Initiatiefnemer, 2025)	18
Figuur 9: Overzicht van de toekomstige situatie ter hoogte van de tennis- en skatezone (Bron: Initiatiefnemer, 2025).....	18
Figuur 10: Overzicht van de toekomstige situatie ter hoogte van de skatezone (Bron: Initiatiefnemer, 2025)	19
Figuur 11: Overzicht van de te verwijderen verhardingen ter hoogte van de tenniszone (Bron: Initiatiefnemer, 2025).....	19
Figuur 12: Overzicht van de te verwijderen verhardingen ter hoogte van de skatezone (Bron: Initiatiefnemer, 2025).....	20
Figuur 13: Dwarsdoorsnede ter hoogte van het primair, secundair en bospad (Bron: Initiatiefnemer, 2025)	20
Figuur 14: Dwarsdoorsnede ter hoogte van de Finse piste (Bron: Initiatiefnemer, 2025).....	20
Figuur 15: Overzicht geplande werken ter hoogte van de skatezone (Bron: Initiatiefnemer, 2025)	21
Figuur 16: Dwarsdoorsnede van de geplande gepolierde beton ter hoogte van de aanloop naar het skatepark en het dansplatform (Bron: initiatiefnemer, 2025)	21
Figuur 17: Dwarsdoorsnede van de geplande gepolierde beton ter hoogte van de 5 banken (Bron: initiatiefnemer, 2025).....	22
Figuur 18: Overzicht geplande grasdallen tussen de tennis- en skatezone (Bron: Initiatiefnemer, 2025)..	22
Figuur 19: Dwarsdoorsnede ter hoogte van het bospad (Bron: Initiatiefnemer, 2025).....	22
Figuur 20: Overzicht van de geplande werken ter hoogte van het bos en de wadi (Bron: Initiatiefnemer, 2025).....	23
Figuur 21: Synthese ingrepen met aanduiding van het projectgebied	24
Figuur 22: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied	25
Figuur 23: Digitaal Hoogtemodel (1m) met waterlopen en aanduiding van het projectgebied, macroniveau	26
Figuur 24: Digitaal Hoogtemodel (1m) met waterlopen en aanduiding van het projectgebied, microniveau	26
Figuur 25: Hoogteprofiel NZ	27
Figuur 26: Hoogteprofiel WO.....	27
Figuur 27: Skyview (factor 0,25 m) met aanduiding van het projectgebied	27
Figuur 28: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het projectgebied	29
Figuur 29: Gedigitaliseerde Quartairgeologische kaart (1:200.000) met aanduiding van het projectgebied	30
Figuur 30: Gedigitaliseerde Quartairgeologische kaart (1:50.000) met aanduiding van het projectgebied	30

Figuur 31: Gedigitaliseerde Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het projectgebied	31
Figuur 32: Potentiële bodemerrosie per perceel met aanduiding van het projectgebied	31
Figuur 33: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het projectgebied	32
Figuur 34: Visuele weergave van de Inventaris Onroerend Erfgoed rondom het projectgebied.....	34
Figuur 35: Visuele weergave van de Centrale Archeologische Inventaris in dichte omgeving	35
Figuur 36: Visuele weergave van de publicaties in dichte omgeving (Inventaris Onroerend Erfgoed, 2025)	39
Figuur 37: ‘Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex’ (ID 23995) met aanduiding van het projectgebied.....	40
Figuur 38: Bodemprofiel uit ‘Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex’ (ID 23995).....	41
Figuur 39: Fricx-kaart met aanduiding van het projectgebied	44
Figuur 40: Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied	44
Figuur 41: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied	45
Figuur 42: Vandermaelen-kaart met aanduiding van het projectgebied	45
Figuur 43: Topografische kaart van 1873 met aanduiding van het projectgebied.....	46
Figuur 44: Topografische kaart van 1904 met aanduiding van het projectgebied.....	47
Figuur 45: Orthofotomozaïek uit 1971 met aanduiding van het projectgebied	47
Figuur 46: Orthofotomozaïek uit 1988 met aanduiding van het projectgebied	48
Figuur 47: Orthofotomozaïek uit 1995 met aanduiding van het projectgebied	48
Figuur 48: Orthofotomozaïek uit 2002-2003 met aanduiding van het projectgebied	49
Figuur 49: Orthofotomozaïek uit 2005-2007 met aanduiding van het projectgebied	49
Figuur 50: Orthofotomozaïek uit 2018 met aanduiding van het projectgebied	50
Figuur 51: Meest recente orthofotomozaïek uit 2023 met aanduiding van het projectgebied.....	50
Figuur 52: Orthofotomozaïek uit 2024 met aanduiding van het projectgebied en de zones met ‘geen maatregelen’ en vooronderzoek	53
Figuur 53: Orthofotomozaïek uit 2024 met aanduiding van het projectgebied en de zones met ‘geen maatregelen’ en vooronderzoek	59
Figuur 54: Luchtfoto uit 2024 met aanduiding van de boorpunten voor het landschappelijk bodemonderzoek.....	63
Figuur 55: Luchtfoto uit 2024 met indicatieve locatie van de proefsleuven.....	65

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1: Overzicht van de geplande afgravingen van teelaarde	13
Tabel 2: Overzicht van de te verwijderen verhardingen en gebouw met de op dezelfde locaties geplande werken.....	14
Tabel 3: Overzicht van de geplande bodemingrepen per niveau	17
Tabel 4: Overzicht van de CAI-locaties in de omgeving van het projectgebied (Centrale Archeologische Inventaris 2025).....	37
Tabel 5: Overzicht van de publicaties in de omgeving van het projectgebied (Inventaris Onroerend Erfgoed, 2025).....	38
Tabel 6: Afweging mogelijke onderzoeksmethodes.	60
Tabel 7: Overzicht onderzoeksvragen landschappelijk bodemonderzoek.	62
Tabel 8: Technische gegevens voor het voorgestelde landschappelijk booronderzoek.	62
Tabel 9: Overzicht onderzoeksvragen proefsleuvenonderzoek.	64
Tabel 10: Technische gegevens voor het voorgestelde proefsleuvenonderzoek.	64

1 INLEIDING

1.1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectgegevens	
Naam + adres projectgebied	
- Straat + nr.:	Oude Kerkstraat 24A
- Postcode:	3660
- Fusiegemeente:	Oudsbergen (Opglabbeek)
Lambertcoördinaten (1972; EPSG:31370)	Bereik: X Minimum: 235407.94 Y Minimum: 193727.81 X Maximum: 235681.77 Y Maximum: 194287.05
Kadaster	
- Gemeente:	Oudsbergen
- Afdeling:	OUDSBERGEN 6 AFD/OPGLABBEEK 1 AFD/
- Sectie:	A
- Percelen:	71047A0709/00M000, 71047A0709/00G000, 71047A0709/00N000, 71047A0709/00R000, 71047A0706/00G000, 71047A0701/00F000, 71047A0703/00X000, 71047A0701/00F000, 71047A0702/02H000, 71047A0682/00A002, 71047A1464/00B000, 71047A1464/00C000, 71047A0683/00A000, 71047A0684/00A000, 71047A0686/00H000, 71047A0686/00K000, 71047A0686/00G000, 71047A0686/00F000, 71047A0676/00G000, 71047A1464/00A000, 71047A0687/00T000, 71047A0687/00W000, 71047A0676/00E000 en 71047A0681/00F002 (volledig en partim).
Onderzoekstermijn	april 2025
Oppervlakten:	<ul style="list-style-type: none">- Betrokken percelen: 68.630,90 m²- Projectgebied: 57.454,30 m²- Geplande bodemingreep: 35.354m²- Lengte lijntracé: n.v.t.- Onderzoeksgebied: 3.886,48 m²

1.2 AANLEIDING VAN HET ONDERZOEK EN WETTELIJK KADER

Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de initiatiefnemer van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. De geplande werkzaamheden aan de Oude Kerkstraat 24A te Oudsbergen houden de aanleg van een sportzone in. De geplande werken van 35.354m² worden beschouwd als een ingreep in de bodem.

Het projectgebied valt buiten een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt. Verder bevindt het zich buiten een definitief of tijdelijk beschermd archeologische site en buiten een vastgestelde archeologische zone. De geplande werken hebben betrekking op een zone gedeeltelijk gelegen in woongebieden. Doordat de oppervlakte van de percelen waarop deze werken van toepassing zijn de 3.000 m² overschrijdt en de geplande werken meer dan 1.000 m² zullen inhouden, moet er in het kader van het Onroerend Erfgoeddecreet, voorafgaand aan een omgevingsvergunning, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet). Het bureauonderzoek moet uitwijzen of een onderzoek met ingreep in de bodem mogelijk en wenselijk is voor het projectgebied.

1.3 AFBAKENING VAN HET PROJECTGEBIED

Het projectgebied komt overeen met percelen 71047A0709/00M000, 71047A0709/00G000, 71047A0709/00N000, 71047A0709/00R000, 71047A0706/00G000, 71047A0701/00F000, 71047A0703/00X000, 71047A0701/00F000, 71047A0702/02H000, 71047A0682/00A002, 71047A1464/00B000, 71047A1464/00C000, 71047A0683/00A000, 71047A0684/00A000, 71047A0686/00H000, 71047A0686/00K000, 71047A0686/00G000, 71047A0686/00F000, 71047A0676/00G000, 71047A1464/00A000, 71047A0687/00T000, 71047A0687/00W000, 71047A0676/00E000 en 71047A0681/00F002 (Oudsbergen, afdeling OUDSBERGEN 6 AFD/OPGLABBEEK 1 AFD/, sectie A) die gelegen zijn aan het sportpark te Oude Kerkstraat 24A met onder meer voetbalvelden en een skatepark (Figuur 1).

Het grote centrale gebouw (wit dak) is een overdekte tennishal met 4 indoorterreinen en ten zuiden ervan 7 outdoor gravelterreinen en 2 outdoor padelsterreinen, namelijk 'T.C.O.-T.C. IRIS - Tennis & Padel'. Heel dit deel maakt geen deel uit van de huidige vergunningsaanvraag.

In totaal beslaat het projectgebied een oppervlakte van ca. 57.454,30 m².

1.4 DOEL VAN HET ONDERZOEK EN ONDERZOEKSTRATEGIE

Deze archeologienota heeft als doel na te gaan welke archeologische resten er te verwachten zijn ter hoogte van het projectgebied en in welke mate deze bedreigd worden door de nakende ingreep in de bodem. Het onderzoek in deze archeologienota heeft drie objectieven:

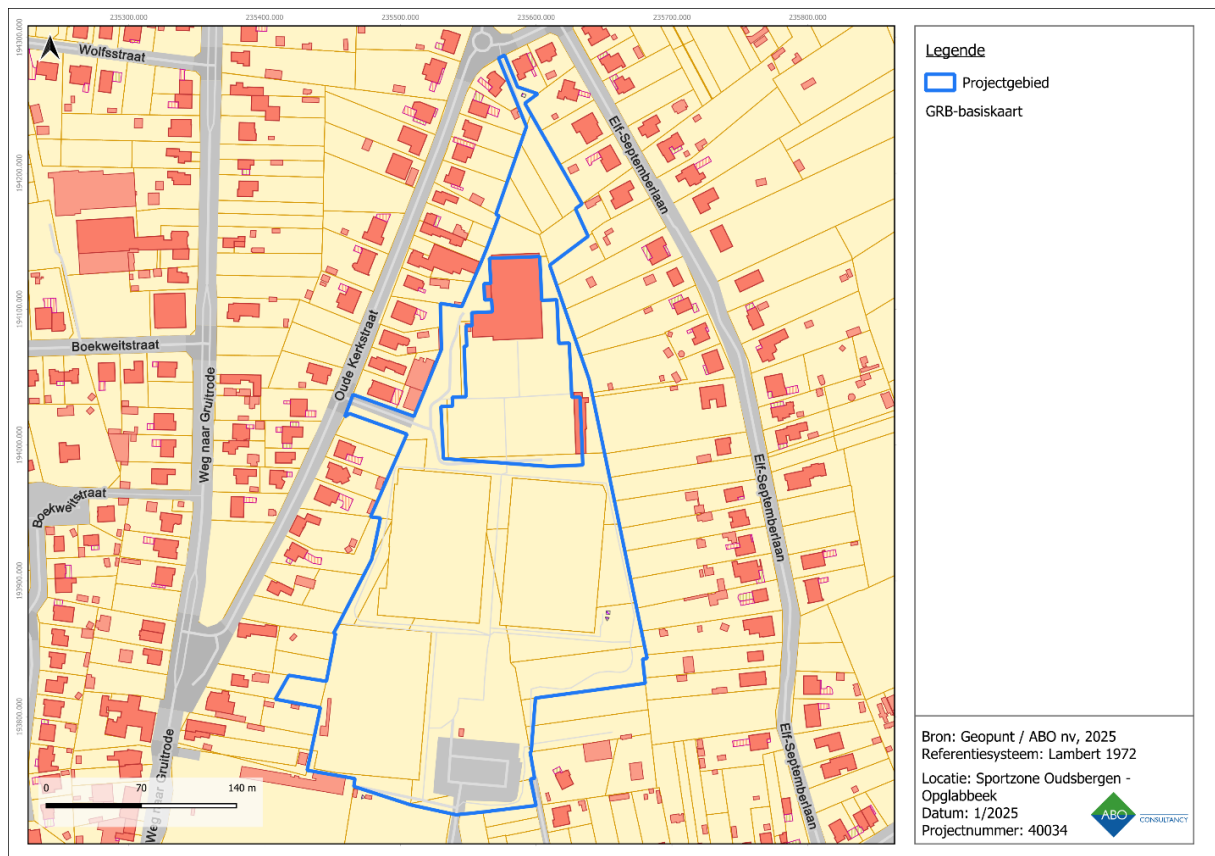
- Er wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied;
- Er wordt nagegaan welke bewaring te verwachten is en in welke mate ze bedreigd worden door de geplande bodemingrepen;
- Er wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is.

De gegevens waarop het onderzoek gebaseerd is, worden gehaald uit de door de initiatiefnemer aangeleverde plannen in combinatie met bestaande en ontsloten landschappelijke, bouwkundige en archeologische inventarissen en kaarten. Het is steeds de bedoeling om het archeologisch verwachtingsprofiel te confronteren met de aard van de geplande werken om zo de impact ervan op het bodemarchief te bepalen.

De volgende stappen worden ondernomen om een archeologisch verwachtingsprofiel op te stellen:

- Een studie van de bestaande en ontsloten landschappelijke gegevens plaatst het projectgebied in een breder landschappelijk kader (hfst. 3). Hiertoe worden zowel kaartmateriaal als literaire bronnen geconsulteerd.
- Een studie van de bestaande en ontsloten historische en archeologische gegevens geeft inzicht in het archeologisch potentieel van het Projectgebied (hfst. 4). Hierbij worden voornamelijk inventarissen onroerend erfgoed en historische kaarten geraadpleegd.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt een advies geformuleerd omtrent een eventueel archeologisch vooronderzoek, een vervolgonderzoek, een *in situ* bewaring of een 'geen maatregelen'.

Figuur 1: GRB basiskaart met aanduiding van het projectgebied

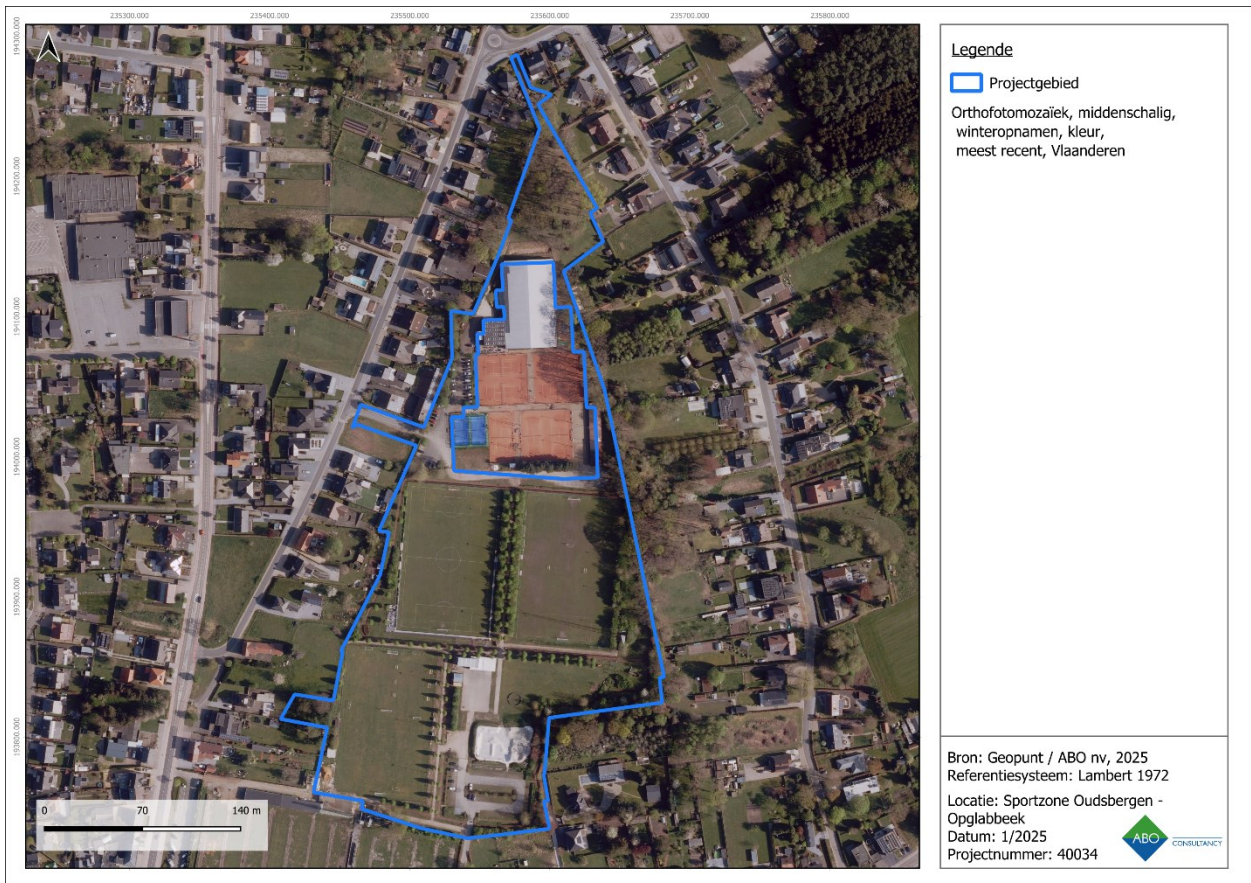
2 AARD VAN DE BEDREIGING

De plannen van de bestaande toestand en de ontwerpplannen van de nieuwe situatie die zijn aangeleverd door de initiatiefnemer zijn als bijlagen toegevoegd aan deze archeologienota om de leesbaarheid te garanderen.

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied situeert zich ter hoogte van verschillende percelen die omgeven zijn door drie straten, namelijk de Oude Kerkstraat, Elf-Septemberstraat en de Kruisstraat te Oudsbergen (Figuur 2). Het projectgebied omvat de volgende percelen: 71047A0709/00M000, 71047A0709/00G000, 71047A0709/00N000, 71047A0709/00R000, 71047A0706/00G000, 71047A0701/00F000, 71047A0703/00X000, 71047A0701/00F000, 71047A0702/02H000, 71047A0682/00A002, 71047A1464/00B000, 71047A1464/00C000, 71047A0683/00A000, 71047A0684/00A000, 71047A0686/00H000, 71047A0686/00K000, 71047A0686/00G000, 71047A0686/00F000, 71047A0676/00G000, 71047A1464/00A000, 71047A0687/00T000, 71047A0687/00W000, 71047A0676/00E000 en 71047A0681/00F002. Het projectgebied heeft een totale oppervlakte van 57.454,30 m² en wordt geflankeerd door lintbebouwing met woonhuizen en tuinen.

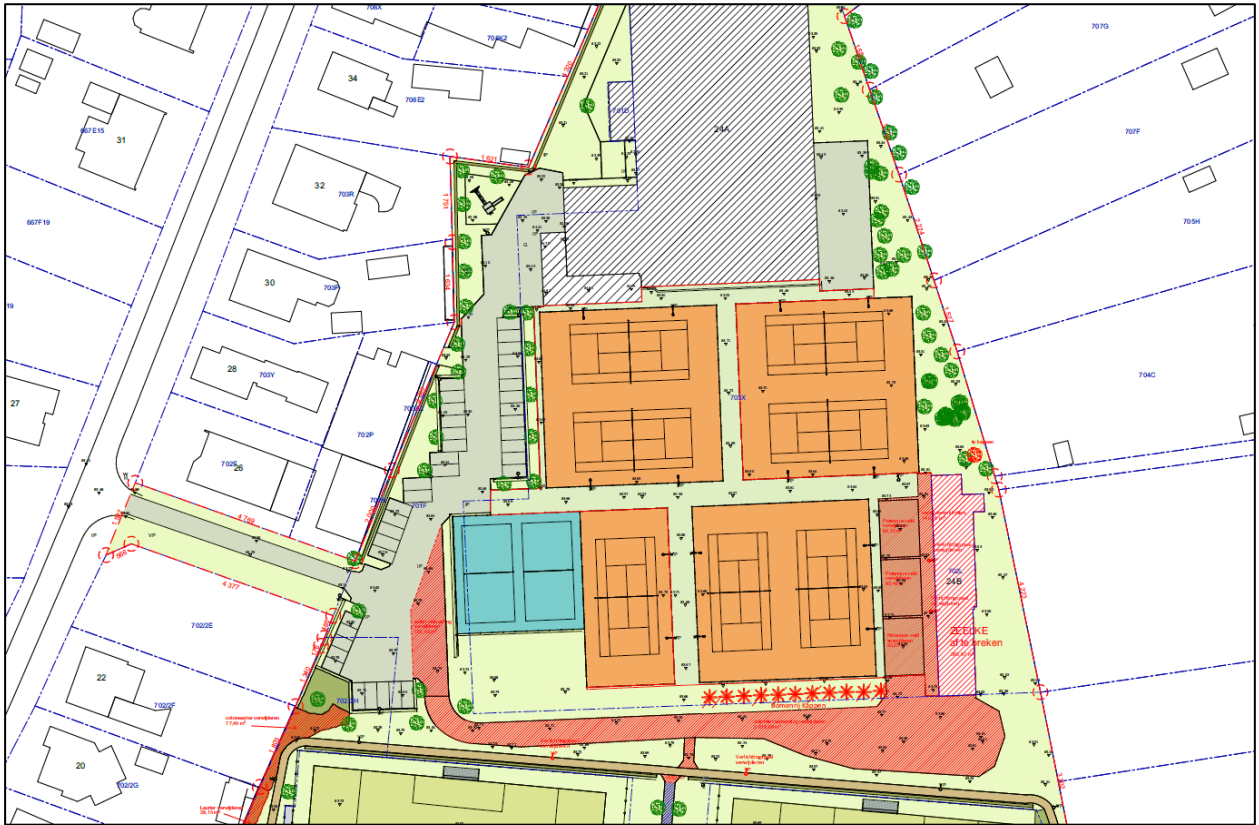
Ter hoogte van deze percelen bevindt zich een sportzone met in het noordelijk deel een bos (ca. 2.700 m²) en een wadi (ca. 400 m²) (Figuur 3 t.e.m. Figuur 6). Naar het zuiden toe is verharding met parkeerplaatsen, bomen en gras aanwezig. Daarnaast zijn er nog drie voetbalvelden centraal in het projectgebied, omgeven door bomenrijen, groenzones van gras, een Finse piste en een voet- en fietspad. De Finse piste en het voet- en fietspad lopen doorheen bijna het hele projectgebied. Ten zuiden van deze voetbalvelden bevindt zich een braakliggend stuk in het westen en ten oosten ervan een skatepark, een parking en een verhard stuk met bebouwing.

Figuur 2: Meest recente luchtfoto uit 2023 met aanduiding van het projectgebied

Figuur 3: Overzicht van de huidige toestand ter hoogte van het projectgebied (1/4) (Bron: Initiatiefnemer, 2025)

Figuur 4: Overzicht van de huidige toestand ter hoogte van het projectgebied (2/4) (Bron: Initiatiefnemer, 2025)

Figuur 5: Overzicht van de huidige toestand ter hoogte van het projectgebied (3/4) (Bron: Initiatiefnemer, 2025)

Figuur 6: Overzicht van de huidige toestand ter hoogte van het projectgebied (4/4) (Bron: Initiatiefnemer, 2025)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

De geplande werken houden de afbraak van een deel van de infrastructuur met de aanleg/heraanleg van nieuwe verhardingen, wandelpaden, fietspaden, sport- en recreatie en groenaanleg in (Figuur 7 t.e.m. Figuur 10).

2.2.1 VOORBEREIDINGSWERKEN

Alvorens de geplande werken zullen plaatsvinden wordt op bepaalde beperkte locaties binnen het projectgebied de teelaarde afgegraven. Dit zal gebeuren op een totale oppervlakte van ca. 1.312,12 m². Onderstaande tabel geeft een overzicht van de locaties en de hoeveelheid teelaarde die afgegraven zal worden. Er zullen hierdoor lokale bodemverstoringen tussen 12 en max. 60 cm-mv plaatsvinden. De grootste oppervlakte aan bodemverstoring (net iets meer dan 1.000 m²) vindt plaats in de boszone en bedraagt 12 cm-mv. Het volleybalveld, de speeltuin en de locatie voor de calisthenics liggen dicht bij elkaar, maar samen opgeteld hebben deze een oppervlakte van ca. 925,52 m². De bodemverstoring ligt hier tussen 40 en 60 cm-mv.

Locatie	Oppervlakte (m ²)	Diepte (cm-mv)	Maximale diepte, inclusief buffer
Secundair pad centraal	844	30	80
Beachvolleybalterrein	687	40	90
Multisportveld	335	60	110
Speeltuin	79	40	90
Wegenis in grasdallen	216,20	50	100
Calisthenics	159,52	60	110
Pad tenniszone	331	50	100
Pad boszone	1.096	12	62
Finse piste	90	30	80

Tabel 1: Overzicht van de geplande afgravingen van teelaarde

Nadien zullen in drie zones, namelijk de centrale, tennis en fietszone, een aanvulling plaatsvinden met de voorgenoemde teelaarde. Deze zones hebben respectievelijk een oppervlakte van 1.018, 308 en 325 m², wat een totale oppervlakte geeft van 1.651 m². Ter hoogte van de tenniszone zal er een laag van 40 cm gelegd worden en ter hoogte van de fietszone 25 cm. Normaal gezien komt het nieuwe maaiveld 4 tot 12 cm hoger te liggen dan het bestaand maaiveld.

Op verschillende locaties zullen de bestaande verharding en gebouwen verwijderd worden over een totale oppervlakte van ca. 4.191,8 m² (Figuur 11 en Figuur 12). Er wordt bij deze verhardingen uitgegaan van een verstoringsdiepte van minstens 40 cm-mv. Daar waar de verhardingen en gebouwen verwijderd worden zal reeds een bodemverstoring plaatsvinden. Afhankelijk van de bodemverstoring van de andere geplande werken op deze locaties zal de impact onbestaande tot zeer beperkt zijn. Hieronder een overzicht van de te verwijderen verharding en bebouwing:

Locatie	Oppervlakte (m ²)	Geplande werken
Verharding		
Verharding tussen parking C en 't Zeelke	1.015,69	Voornamelijk groenzones, aanplanting bomen en een deel van het primair pad (51 cm-mv)
Finse piste	259,88	Groenzones (30 cm-mv)
Dolomiet pad, enkel toplaag en fundering	562,69	Deels groenzones en deels pad in grasdallen (52 cm-mv)
Dolomiet paden volledige verwijdering	680,89	
Verharding links van skatepark	376,72	Groenzones, verharding secundair pad (51 cm-mv) en verharding voor de toiletwagen in grasdallen (52 cm-mv)
Bebouwing		
Gebouw 't Zeelke'	360,57	Groenzone en aanplanting bomen (30 cm-mv)

Tabel 2: Overzicht van de te verwijderen verhardingen en gebouw met de op dezelfde locaties geplande werken

Daarnaast zullen de twee taluds aan het skatepark en multisportveld opgehoogd worden, met grond van de uitgravingen en eveneens de speelheuvel van de speeltuin (Figuur 15). Hierdoor is deze ter hoogte van het skatepark ca. 110 m² en max. 1,4 m hoog, deze aan het Multi sportveld ca. 250 m² en max. 1,05 m hoog en de speelheuvel 270 m² en een max. hoogte van 1,5 m. Het ophogen van deze taluds brengt geen noemenswaardige bodemverstoring met zich mee.

Doorheen het hele projectgebied loopt een voet- en fietspad uit koersmix (Figuur 7 t.e.m. Figuur 10 en Figuur 13). Dit houdt een volledige verbinding van noord naar zuid in. Over een oppervlakte van 553,61 m² zal het bestaande hoofdpad gerenoveerd worden in naturel (grijsachtige) kleur. Daarnaast zal een nieuw stuk primair pad aangelegd worden in deze naturel kleur over een totale oppervlakte van 451,35 m². De secundaire paden zullen over een oppervlakte van 598,10 m² aangelegd worden in de gele (beige) koersmix. Ten slotte zal over een oppervlakte van 524,69 m² een bospad aangelegd worden in de gele koersmix, dit heeft een breedte van 2 meter. Daar waar het hoofdpad gerenoveerd wordt zal geen bijkomende bodemverstoring veroorzaakt worden aangezien de bestaande onderfundering hier behouden zal worden. Bovenop deze onderfundering komt geotextiel, een steenslagfundering van minstens 25 cm en

koersmix van 6 cm dik. Daar waar het nieuw stuk van het primair pad zal worden aangelegd is de totale dikte minstens 51 cm. Dit maakt dat er op een oppervlakte van 451,35 m² een verstoring zal plaatsvinden van ca. 51 cm-mv. Het primaire pad heeft een breedte van 2,10 meter. De secundaire paden hebben een breedte van 1,50 meter. Deze verstoring over een breedte van 1,50 tot 2,10 meter is zeer lokaal. Verder onderzoek zou slechts een zeer beperkte kenniswinst kunnen opleveren die daarenboven slechts een zeer versnipperd beeld zou kunnen geven.

Waar mogelijk zullen de bestaande bomen behouden worden. Indien er gerooid dienen te worden zal de boom volledig, inclusief de wortels, verwijderd worden. De overgebleven put zal dan opgevuld worden met de grond die afkomstig is van andere uitgravingen tijdens het project.

De bestaande Finse piste zal over een oppervlakte van ca. 1.346,09 m² heraangelegd worden in nieuwe schors en de eventueel beschadigde betonboorden zullen gerepareerd worden (Figuur 14). Hierbij zal de bestaande steenslagfundering behouden worden waarop een geotextiel geplaatst zal worden en een nieuwe laag houtsnippers van 10 cm wordt gelegd. Er zal door deze werken dan ook geen bijkomende bodemverstoring veroorzaakt worden.

2.2.2 ZONE SKATEPARK

Rond het beachvolleybalveld zal een pad aangelegd worden in waterdoorlatende grijze **betonstraatstenen**/klinker van 10 cm dik (Figuur 15). Dit zal gebeuren over een oppervlakte van 98 m². Het pad heeft een breedte van ca. 1 meter wat deze verstoring zeer lokaal maakt en mogelijkheid tot kenniswinst zeer beperkt. Het beachvolleybalveld van 550 m² zal bedekt worden met een zandlaag. Deze zal geen bodemverstoring veroorzaken.

Ter hoogte van de banken en het geplande dansplatform en de aanloop van het bestaande skatepark zal een verharding aangelegd worden in de vorm van **gepolierd beton** over een totale oppervlakte van 45,83 m² (Figuur 15 en Figuur 16). Ter hoogte van de aanloop naar het skatepark is dit 12,90 m², ter hoogte van de banken is dit vijf keer 3,2 m² en 17,64 m² ter hoogte van het geplande dansplatform. Ter hoogte van de banken is deze beton 15 cm dik met daaronder een steenslagfundering van 20 cm, nog een onderfundering van 20 cm en geotextiel (Figuur 17). Ter hoogte van het dansplatform en de aanloop naar het skatepark is de betonlaag 20 cm dik met daaronder steenslag van 20 cm dik, een onderfundering van 20 cm en geotextiel. Dit maakt dat de bodemverstoring hier ca. 60 cm-mv is en ter hoogte van de banken 55 cm-mv. Er dient echter gesteld te worden dat deze verstoring ter hoogte van de geplande banken een verstoring van 55 op een oppervlakte van 3,2 m² bedraagt wat maakt dat dit zeer lokaal is en bij verder onderzoek slechts een zeer beperkte kenniswinst zou kunnen opleveren die daarenboven slechts een zeer versnipperd beeld zou kunnen geven. Hetzelfde geldt voor de aanloop naar het skatepark en het dansplatform. Dit zijn beide eveneens zeer lokale verstoringen waarbij er een zeer beperkte kenniswinst mogelijk zou zijn.

Daarnaast zal op verschillende locaties **rubber** gegoten worden, namelijk ter hoogte van het calisthenics terrein (159,52 m²), de omgeving rond het multisportveld (19,86 m²), het basketbalveld ten noorden hiervan (58,29 m²) en de mini spurtbaan (87,09 m²). Dit maakt dat de gegoten rubber over een totale oppervlakte van 324,76 m² gegoten zal worden. Deze rubber heeft een dikte tot 3 cm. Hieronder komt nog een onderlaag van variërende dikte en een top laag van 1 tot 2 cm dik. Dit maakt dat de bodemverstoring hier ca. 5 cm is zonder de gekende dikte van de onderlaag.

Er zullen op verschillende locaties **grasdallen** (543,29 m²) uit kunststof aangelegd worden (Figuur 18). Deze hebben een hoogte van 3,8 cm. Hieronder komt nog een fundering en onderfundering in waterdoorlatend materiaal. Ter hoogte van de brandweg die centraal ligt tussen de primaire voet- en fietspaden is dit op een oppervlakte van 156,93 m², ter hoogte van de toegang naar de Astridtoeren is dit 293,78 m². Daarnaast worden deze eveneens op een oppervlakte van 37,58 m² aangelegd aan de toegang van plein 1 en 55 m²

waar de toiletwagen aan het skatepark zal komen te staan. De totale dikte van deze delen is ca. 52 cm. Op de bodem ligt geotextiel met een waterdoorlatende onderfundering van 20 cm, nog geotextiel, een waterdoorlatende steenslagfundering van 25 cm, een legbed van bodemsubstraat van 3 cm en een grasdal met een dikte van 4 tot 5 cm.

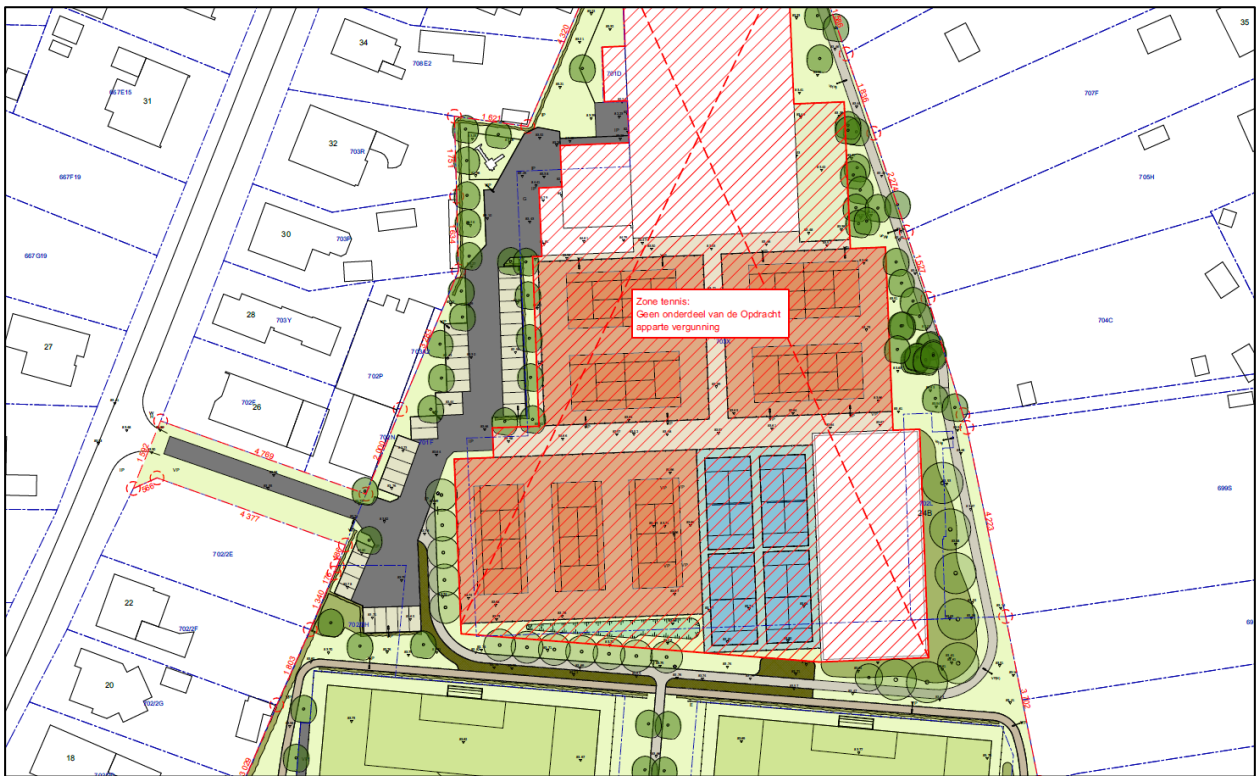
2.2.3 ZONE MET HET BOS

Helemaal in het noorden van het projectgebied bevindt zich een bos (Figuur 19). Ter hoogte hiervan zal het primaire pad in natureel **koersmix** verder lopen met een meanderend verloop. Dit pad heeft een breedte van 2,10 meter een dikte van ca. 51 cm-mv. Daarnaast zal hier een zenplatform gerealiseerd worden. De bestaande wadi zal groter gemaakt worden om zo dienst te kunnen doen als landschappelijk speelelement met een boomstammenparcours (Figuur 20). Ten slotte zal een dichte haag geplaatst worden aan de zijkanten om een afscheiding te hebben van de burens.

Er kan gesteld worden dat de grootste impact plaats zal hebben ter hoogte van het geplande volleybalveld, de speeltuin en de locatie voor de calisthenics die dicht bij elkaar liggen. Maar als de oppervlaktes van de geplande uitgravingen van de teelaarde samen opgeteld worden, hebben deze een oppervlakte van ca. 925,52 m². De bodemverstoring ligt hier tussen 40 cm-mv ter hoogte van het volleybalveld en de speeltuin, en 60 cm-mv ter hoogte van de locatie voor de calisthenics. Daarnaast zijn de bijkomende verstoringen van de geplande werken beperkt en bovendien zeer lokaal waardoor slechts een beperkte kenniswinst mogelijk zou zijn en daarenboven slechts een versnipperd beeld van het terrein bekomen zou kunnen worden.

Hieronder een overzicht van de geplande werken die een bodemverstoring met zich meebrengen:

Locatie	Ingrep	Oppervlakte (m ²)	Diepte (cm-mv)	Maximale diepte, inclusief buffer
Primair hoofdpad	Koersmix, fundering	451,35 m ²	51	101
Secundair pad	Koersmix, fundering	598,10 m ²	51	101
Bospad	Koersmix, fundering	524,69 m ²	51	101
Verschillende locaties: Astridtoeren, brandweg, toegang plein	Grasdallen, fundering	Totaal: 543,29 m ²	52	102
Aanloopzone skatepark	Gepolierd beton	12,90 m ²	60	110
Dansplatform	Gepolierd beton	17,64 m ²	60	110
Random banken	Gepolierd beton	3,2 m ² (x5)	55	105
Beachvolleybalterrein	Afgraven teelaarde	687 m ²	40	90
Pad rondom beachvolleybalterrein	waterdoorlatende grijze betonstraatstenen	98 m ²	10	60
Calisthenics terrein	Gegoten rubber, toplaag, onderlaag	159,52 m ²	60	110
Speeltuin	Afgraven teelaarde	79 m ²	40	90
Multisportveld	Afgraven teelaarde	19,86 m ²	60	110
Basketbalveld	Gegoten rubber, toplaag, onderlaag	58,29 m ²	ca. 5	55

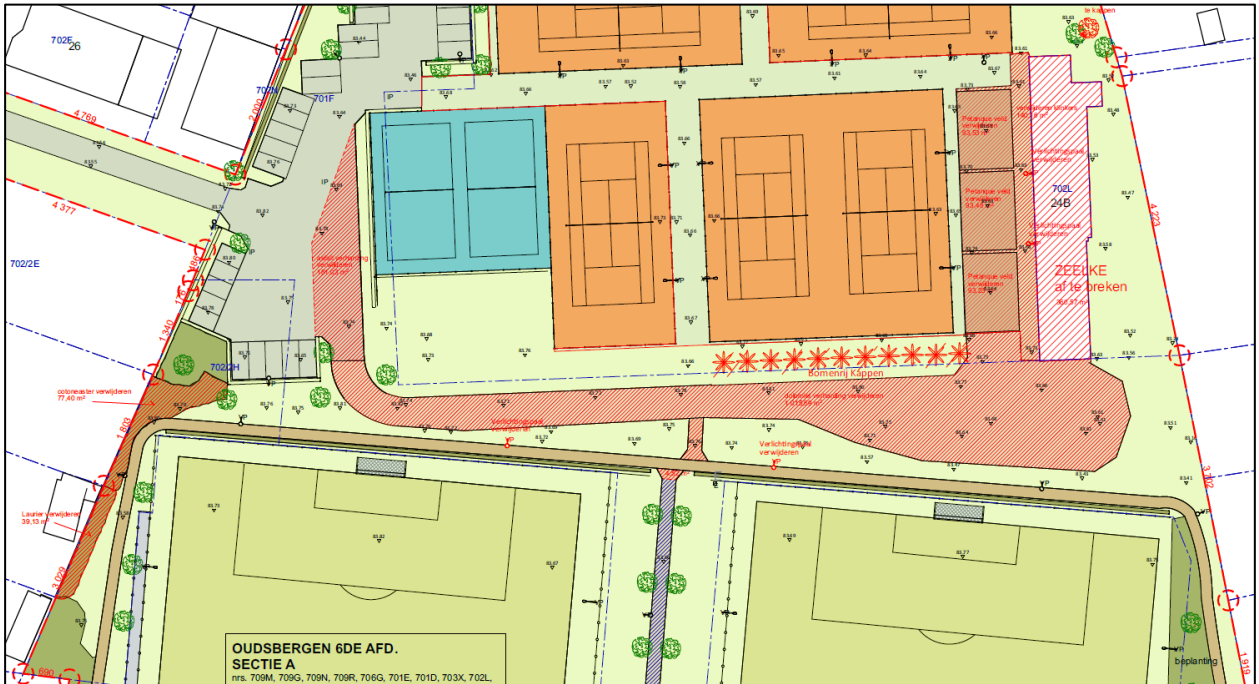
Figuur 8: Overzicht van de toekomstige situatie ter hoogte van de tenniszone (Bron: Initiatiefnemer, 2025)

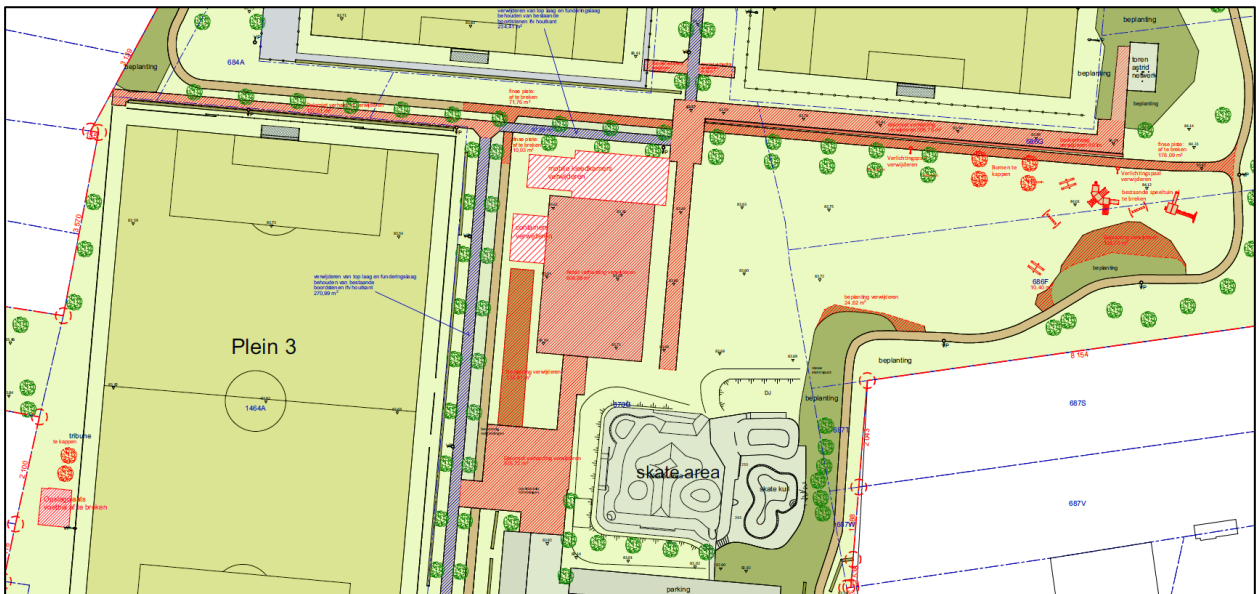
Figuur 9: Overzicht van de toekomstige situatie ter hoogte van de tennis- en skatezone (Bron: Initiatiefnemer, 2025)

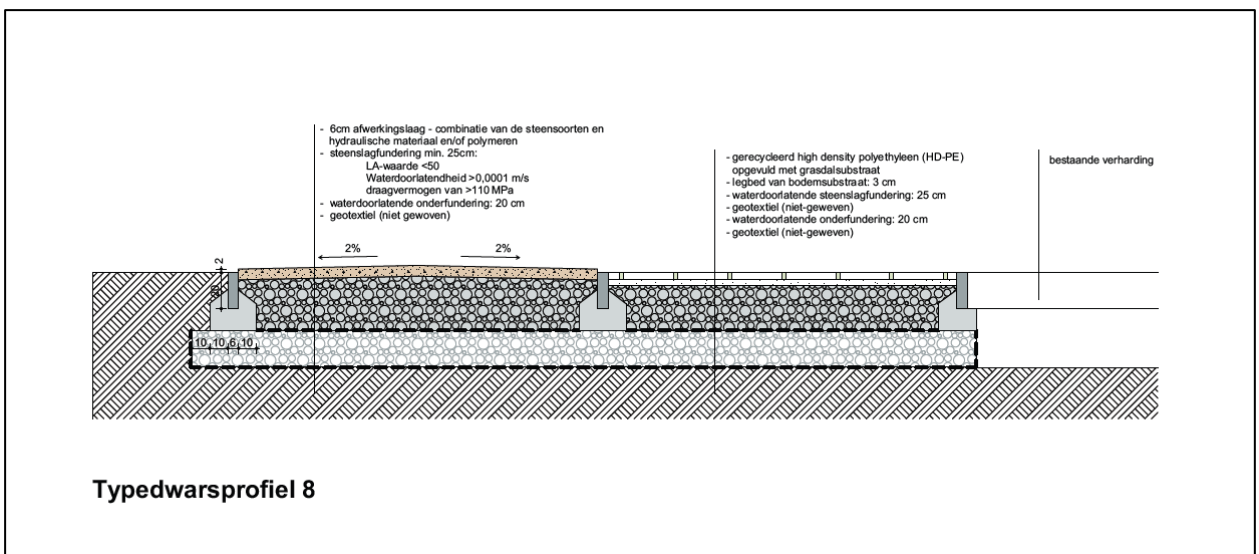
Figuur 10: Overzicht van de toekomstige situatie ter hoogte van de skatezone (Bron: Initiatiefnemer, 2025)

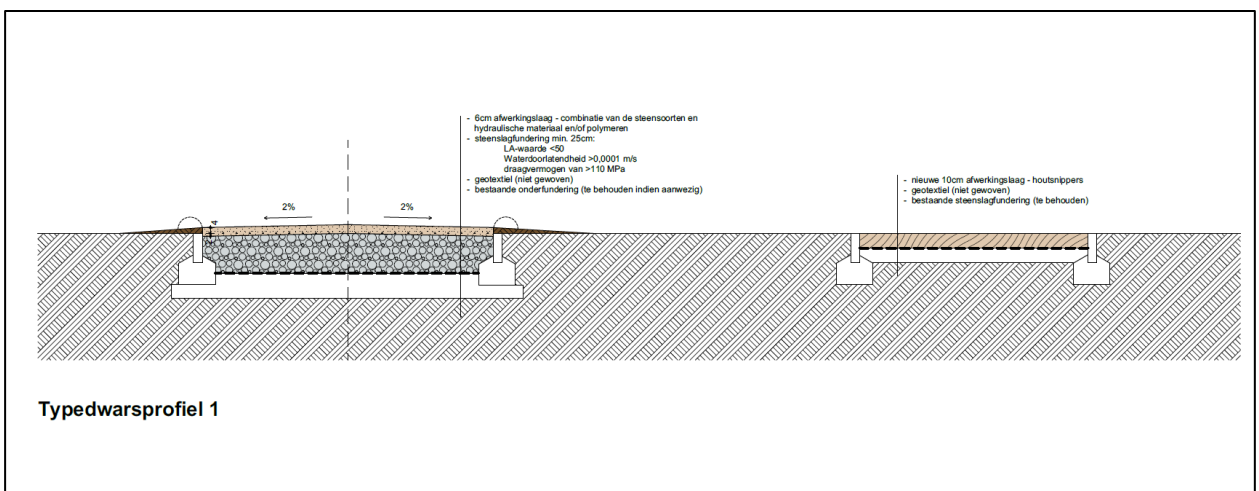
Figuur 11: Overzicht van de te verwijderen verhardingen ter hoogte van de tenniszone (Bron: Initiatiefnemer, 2025)

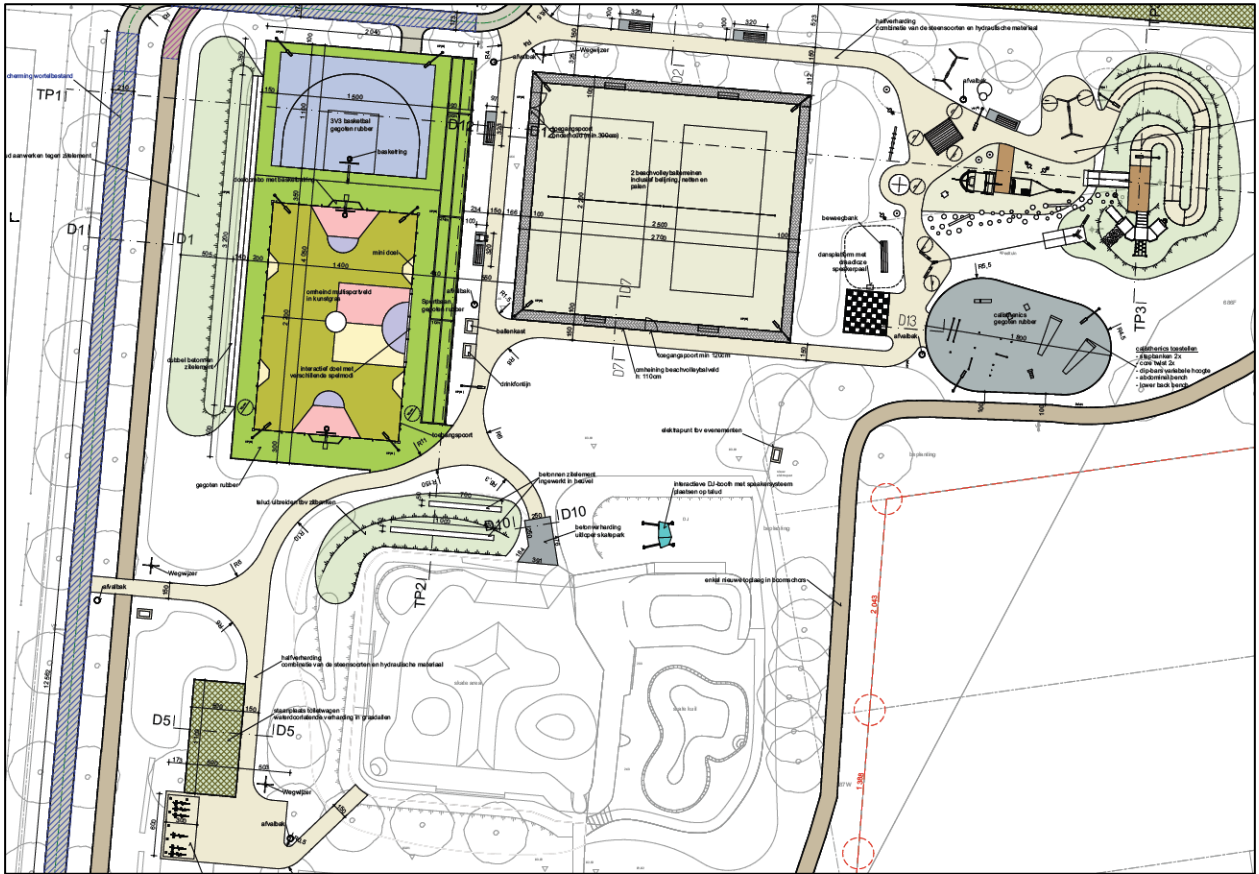
Figuur 12: Overzicht van de te verwijderen verhardingen ter hoogte van de skatezone (Bron: Initiatiefnemer, 2025)

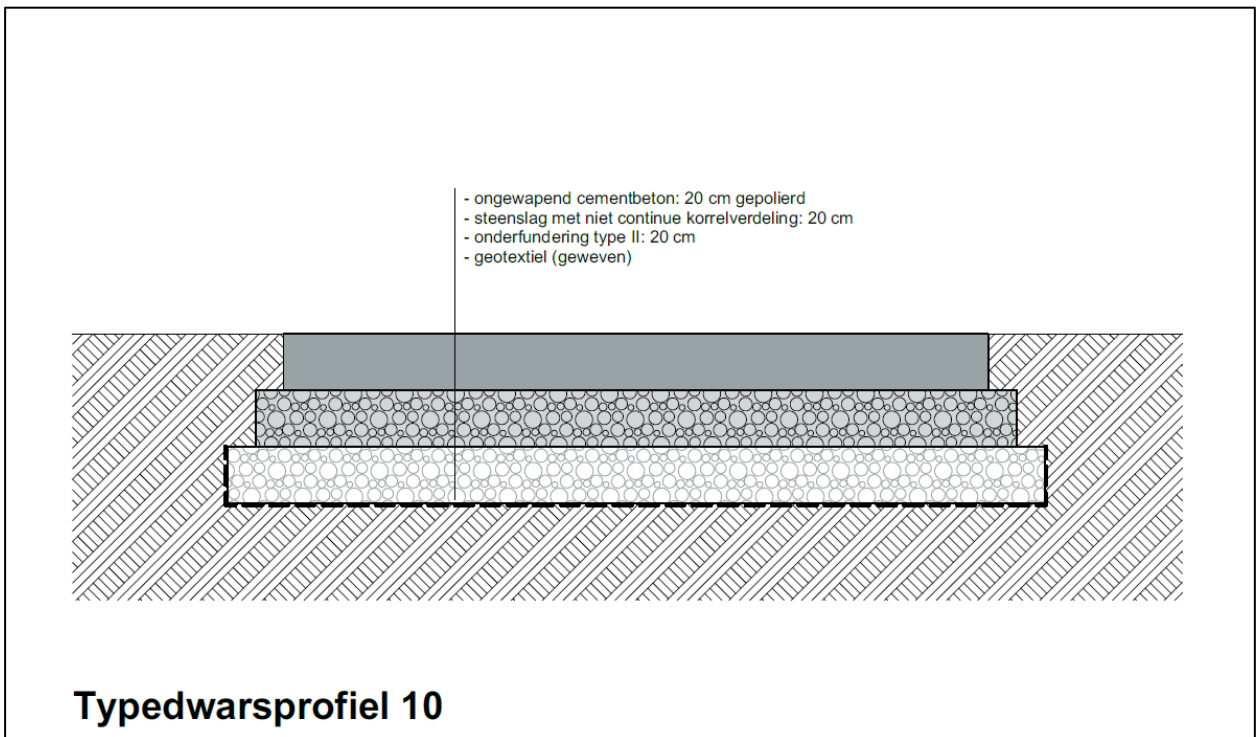
Figuur 13: Dwarsdoorsnede ter hoogte van het primair, secundair en bospad (Bron: Initiatiefnemer, 2025)

Figuur 14: Dwarsdoorsnede ter hoogte van de Finse piste (Bron: Initiatiefnemer, 2025)

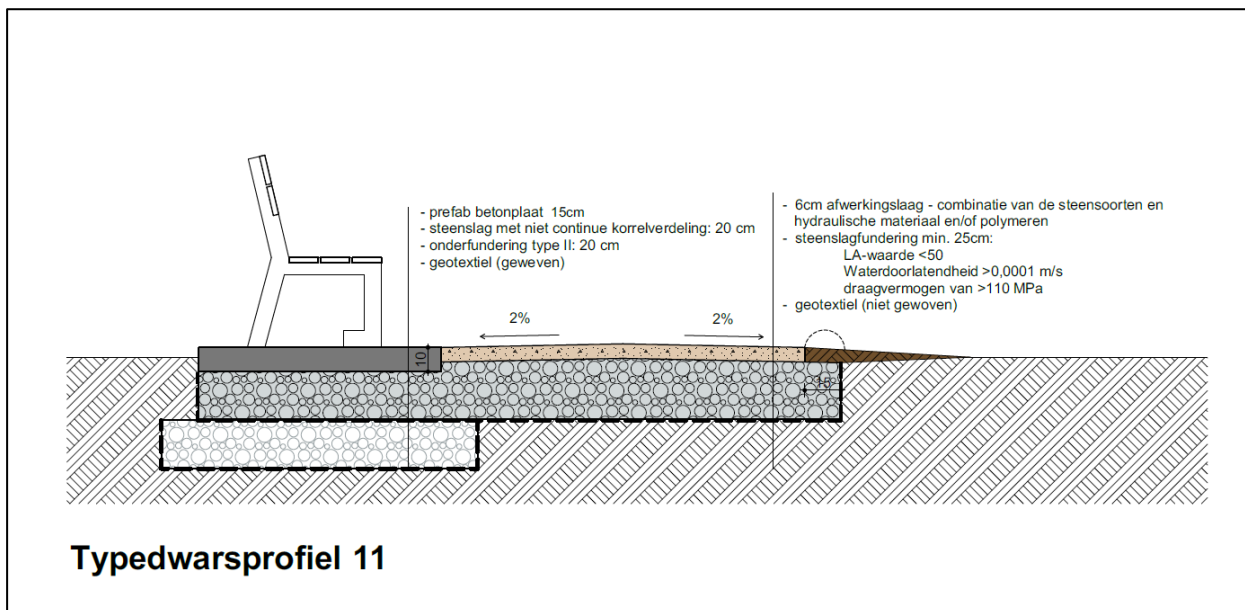

Figuur 15: Overzicht geplande werken ter hoogte van de skatezone (Bron: Initiatiefnemer, 2025)

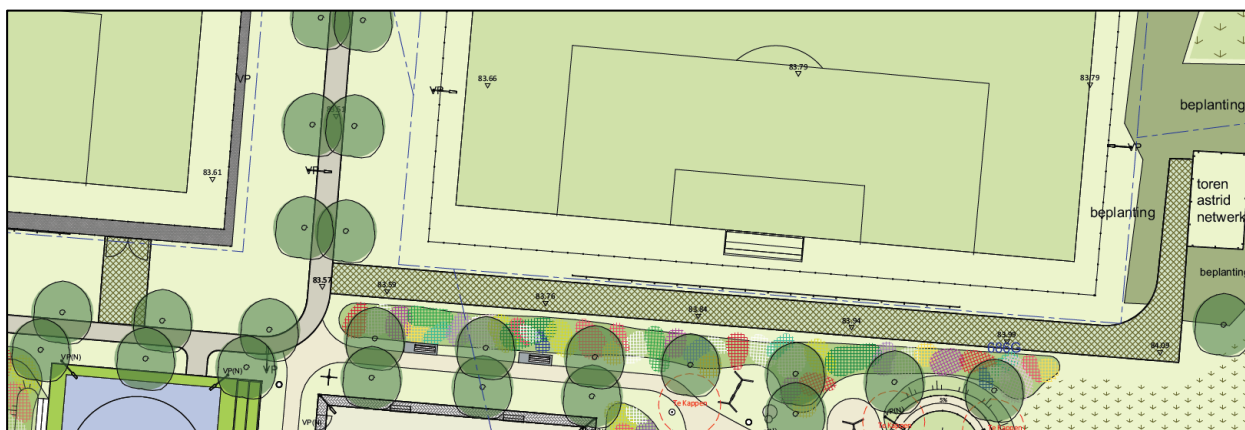

Typedwarsprofiel 10

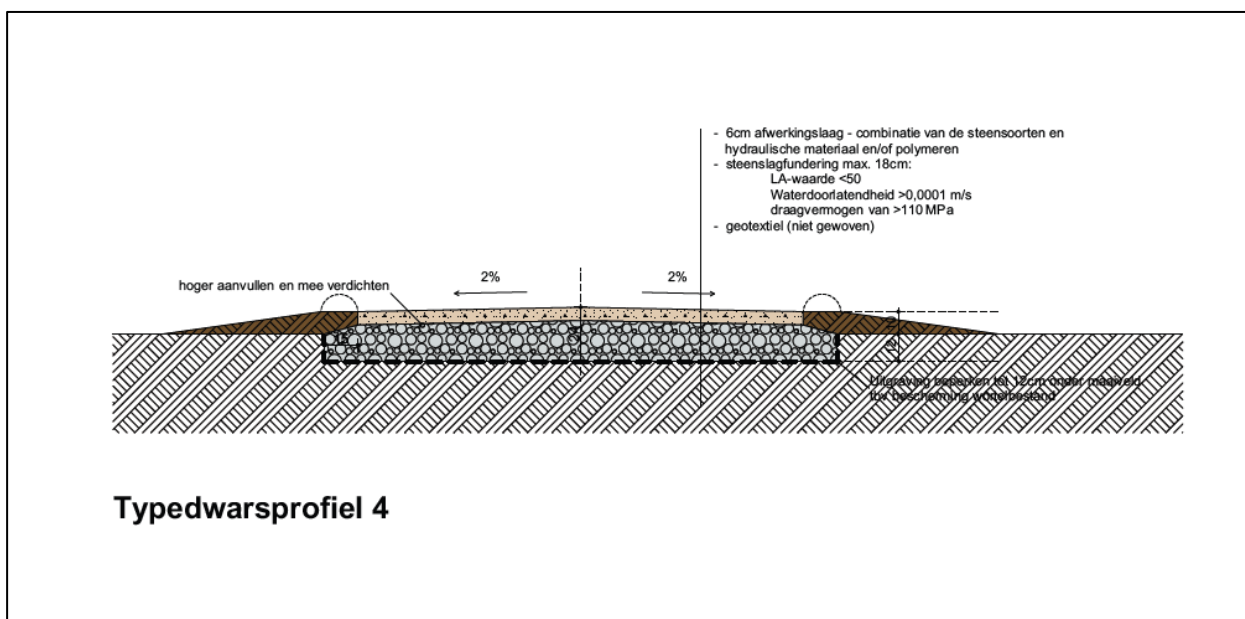
Figuur 16: Dwarsdoorsnede van de geplande gepolierde beton ter hoogte van de aanloop naar het skatepark en het dansplatform (Bron: initiatiefnemer, 2025)

Figuur 17: Dwarsdoorsnede van de geplande gepolierde beton ter hoogte van de 5 banken (Bron: initiatiefnemer, 2025)

Figuur 18: Overzicht geplande grasdallen tussen de tennis- en skatezone (Bron: Initiatiefnemer, 2025)

Figuur 19: Dwarsdoorsnede ter hoogte van het bospad (Bron: Initiatiefnemer, 2025)

Figuur 20: Overzicht van de geplande werken ter hoogte van het bos en de wadi (Bron: Initiatiefnemer, 2025)

2.3 SYNTHESE INGREPEN

Samengevat kan het volgende gezegd worden:

- 35.453 m² van het projectgebied heeft geplande bodemingrepen
- ca. 22.200 m² blijft ongeroerd ter hoogte van de bestaande voetbalvelden
- de geplande bodemingrepen op ca. 9.367 m² worden uitgevoerd op locaties waar er reeds bodemingrepen uitgevoerd zijn en het archeologisch bodemarchief al verstoord is. De diepte van deze bestaande bodemingrepen komen overeen met de nieuw geplande werken.
- Een sectie van 3.886,48 m² in de zuidoostelijke zone van het projectgebied is heden ongeroerd maar zal onderhevig aan de geplande werken en compactie van werfverkeer, geroerd worden. In deze zone worden nieuwe ingrepen gepland zoals het beachvolleybal terrein en calisthenics, maar ook omgevingsaanleg.

Figuur 21: Synthese ingrepen met aanduiding van het projectgebied

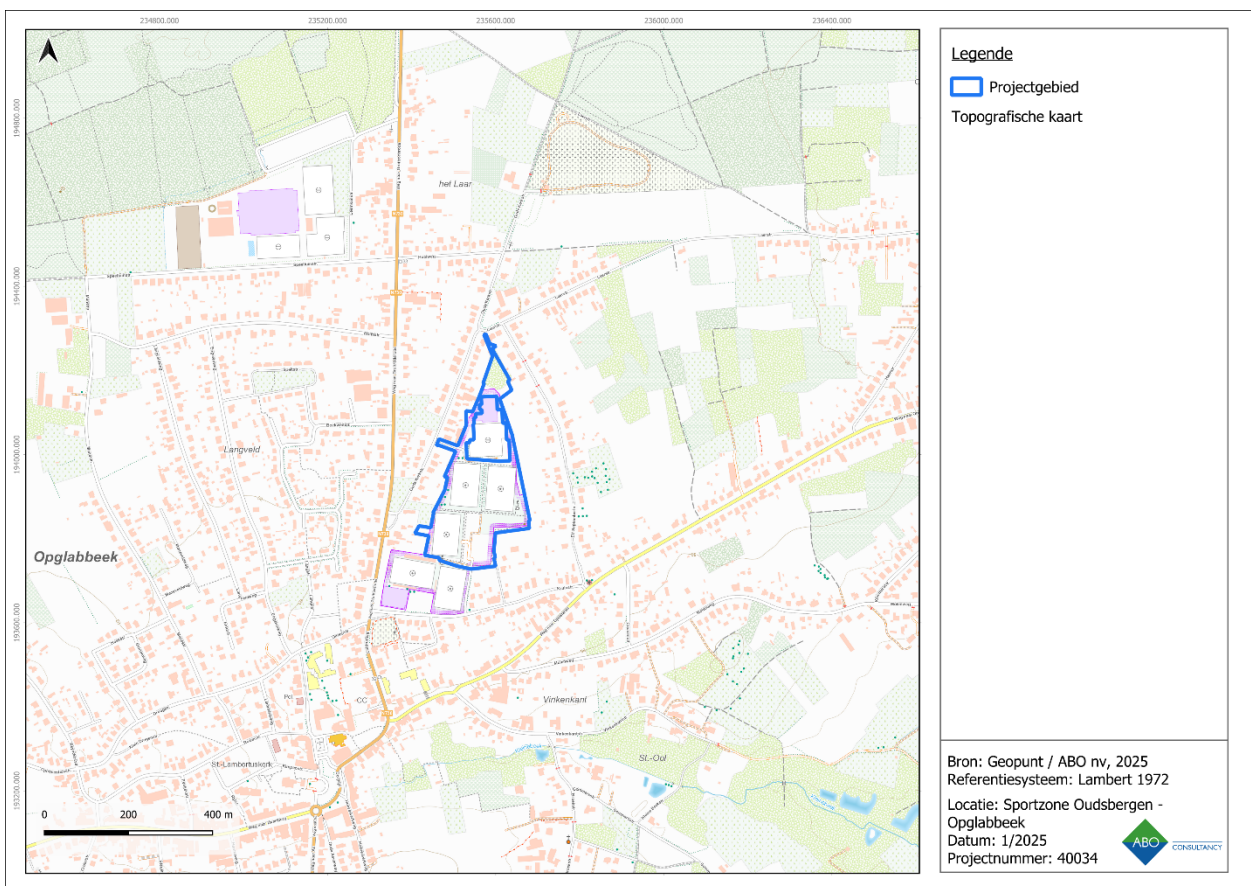
3 LANDSCHAPPELIJKE ANALYSE

3.1 TOPOGRAFISCHE SITUERING

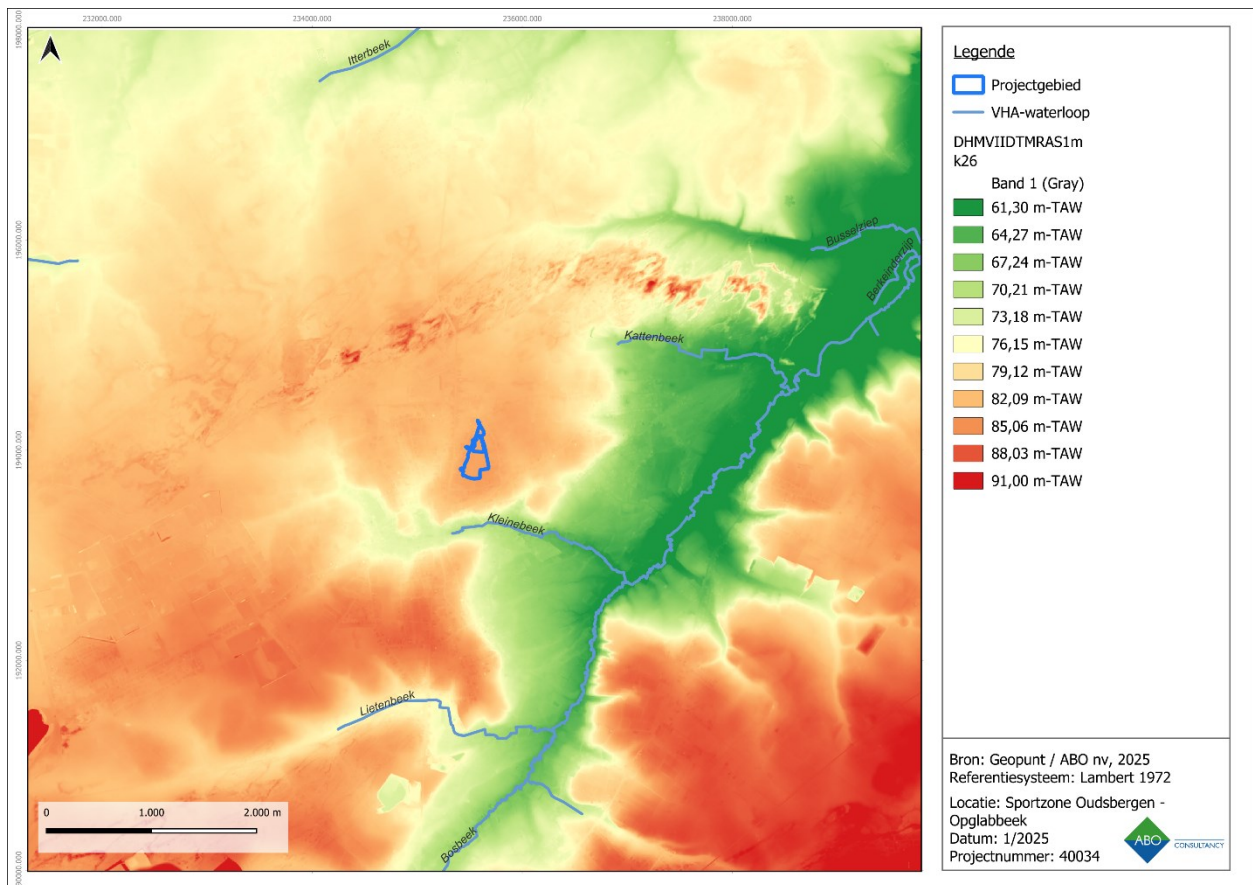
Vanuit landschappelijk standpunt ligt het projectgebied op het Kempens plateau (Figuur 22). De begroeiing van het Kempens plateau bestaat uit grove den en naaldhoutbomen. Daarnaast komen nog loofbossen verspreid voor. Op open plekken bevindt zich heide. Er is een dambordpatroon zichtbaar van afwisselend akkerland en bos. Langsheen de akkers bevinden zich houtkanten en bomenrijen. Dit dambordpatroon wijst op de ontginningen die hier hebben plaatsgevonden. Meer specifiek ligt Oudsbergen in de Duinengordel op het Kempens plateau. Deze duinengordel bestaat uit zandige landduinen maar eveneens uit heide en bos. Het projectgebied zelf ligt binnen een bebouwd deel, namelijk Opglabbeek. Ten noorden is de aanvang van 'Domeinbos Ophovernerheide' zichtbaar. Ten westen ligt de N730 die een NZ oriëntatie heeft, namelijk de Weg naar Gruitrode. De percelen waarop de sportzone zich bevindt worden ingesloten door drie straten, namelijk de Oude Kerkstraat in het westen, de Elf-Septemberlaan in het oosten en de Kruisstraat in het zuiden.

Het Digitaal Hoogtemodel geeft weer dat het projectgebied gelegen is op een lokale verhoging van het Kempisch Plateau, opklimmend vanuit de vallei van de Borsbeek, tussen 82,62 m en 83,93 m-TAW (Figuur 23). De hoogteprofielen tonen dit redelijk vlak verloop, zowel van noord naar zuid als van west naar oost (Figuur 24 t.e.m. Figuur 26). Het hoogteprofiel toont aan dat de site natuurlijk verhoogd is met ca. 150 cm ten opzichte van de Oude Kerkstraat. Er is een bijkomend onnatuurlijk hoogteverschil te merken tussen het natuurlijke bosgedeelte in het noorden van het projectgebied en de ontwikkeling van het huidige sportpark.

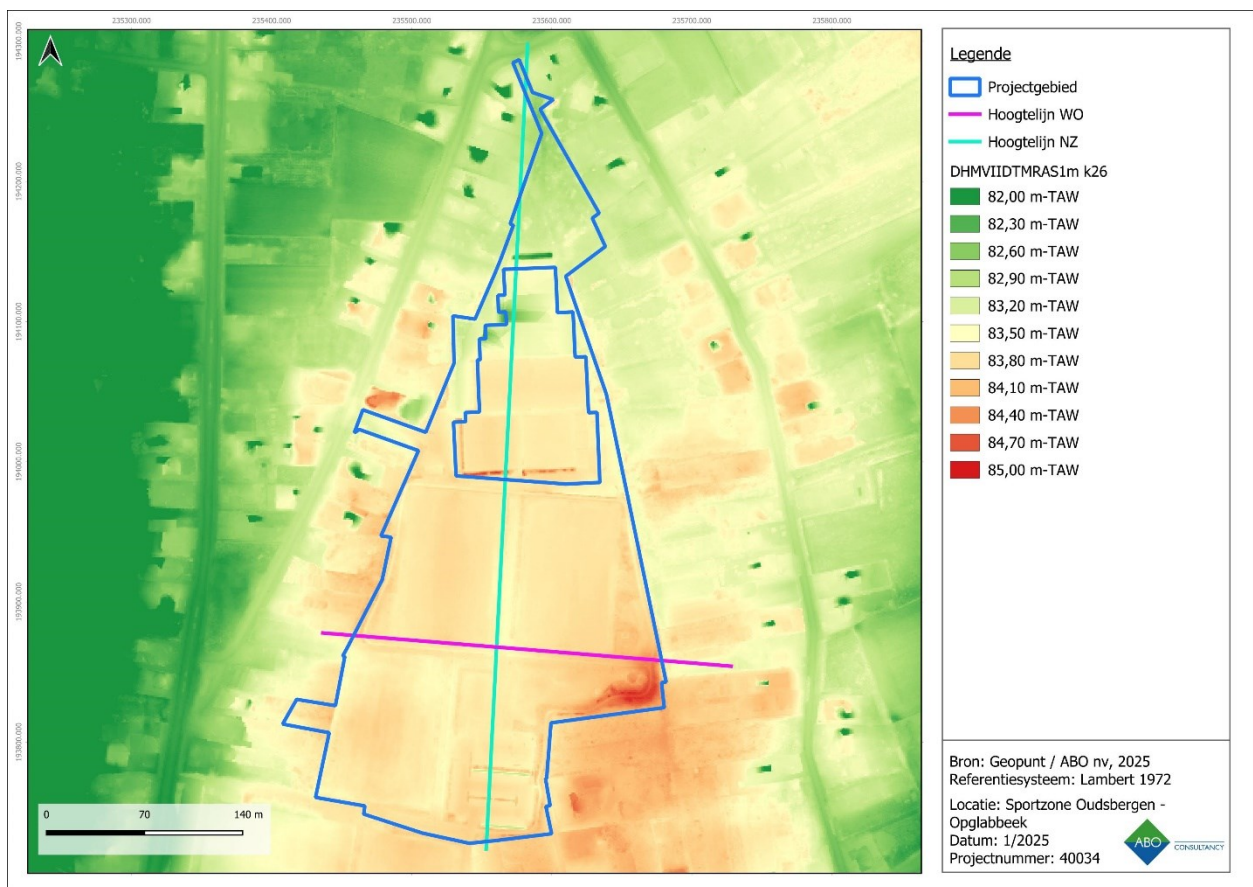
De Skyview toont duidelijk aanwezige antropogene ontwikkeling op het projectgebied (Figuur 27).

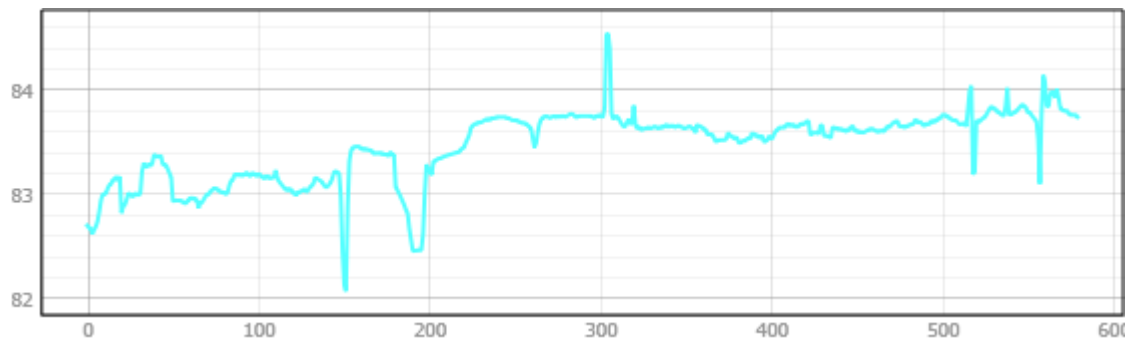
Figuur 22: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied

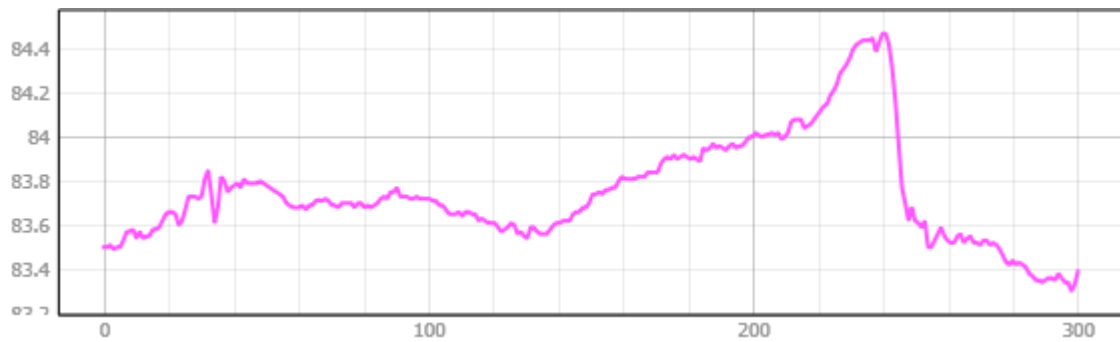
Figuur 23: Digitaal Hoogtemodel (1m) met waterlopen en aanduiding van het projectgebied, macroniveau

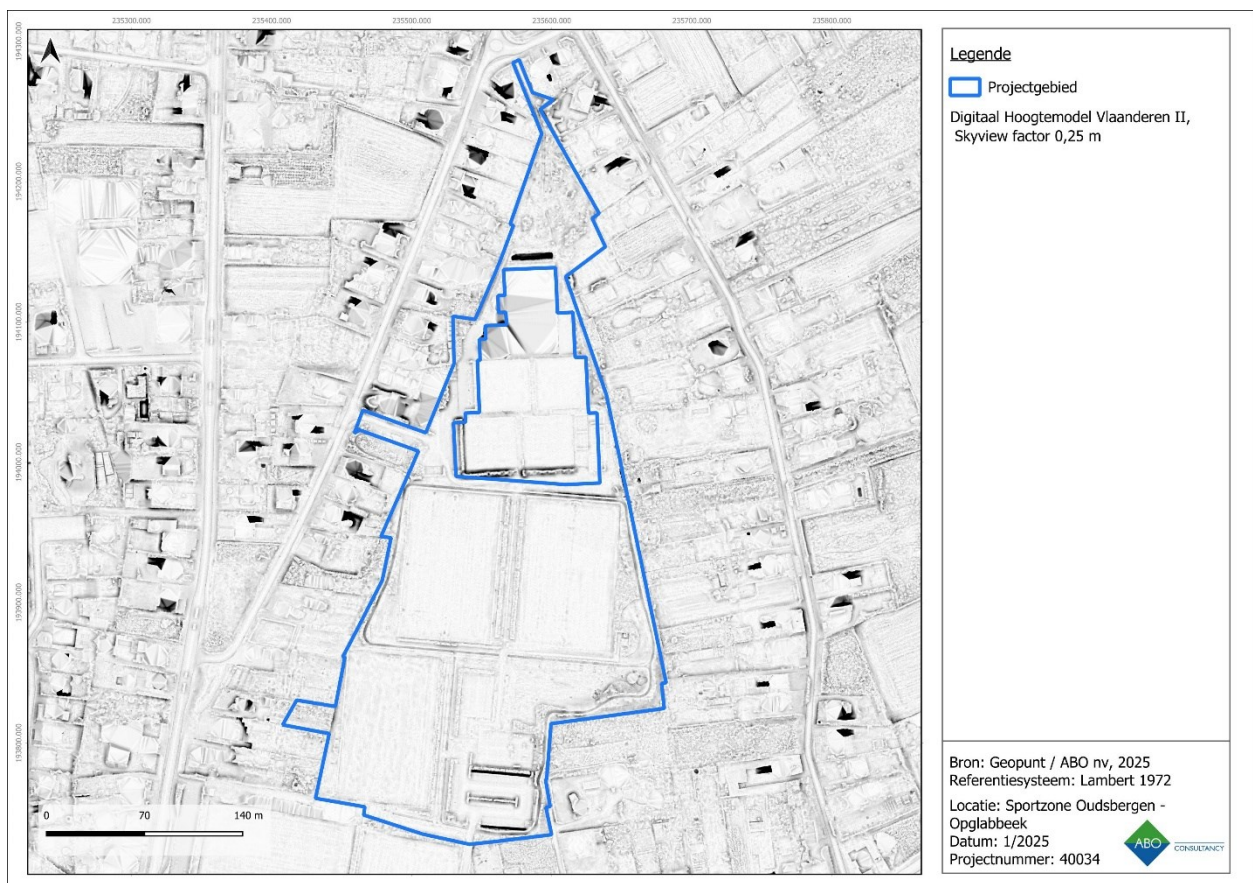
Figuur 24: Digitaal Hoogtemodel (1m) met waterlopen en aanduiding van het projectgebied, microniveau

Figuur 25: Hoogteprofiel NZ

Figuur 26: Hoogteprofiel WO

Figuur 27: Skyview (factor 0,25 m) met aanduiding van het projectgebied

3.2 BODEMKUNDIGE SITUERING

Volgens de gedigitaliseerde Bodemkaart (1950-1970) komen de karteringen **Zbft**, **OB** en **w-Zcgt** voor ter hoogte van het projectgebied (Figuur 28). Zbft komt over het grootste deel van het projectgebied voor. OB in het uiterst zuidwesten en w-Zcgt in het uiterst noordoosten.

- Zbft: droge zandgronden met een weinig duidelijke humus en/of ijzer B-horizont met grindbijmenging. Deze B-horizont is zwak ontwikkeld en humeus. De onderliggende C-horizont is grijsgeel van kleur. De aanwezige roestverschijnselen beginnen op een diepte tussen 90 en 125 cm-mv. Deze bodemkartering vormt uitgestrekte stuifzandvlekken die vaak aansluiten bij duincomplexen. Zbft specifiek bestaat uit terrasgrind met dekzand en eventueel met stuifzand.
- OB: wijst op een bebouwde zone met woningen, daarbij horende tuinen, industriegebouwen, dorpskernen en gehuchten. Er is een antropogene impact te verwachten op de bodemopbouw.
- w-Zcgt: matig droge zandgronden met een duidelijke humus en/of ijzer B-horizont met een grindbijmenging en een humeuze bovengrond van minstens 20 cm dik. De Ap-horizont is donkergrijs en 30 tot 60 cm dik. Op een diepte tussen 30-60 en 40-65 cm-mv bevindt zich een humeuze B-horizont. Daaronder, op een diepte tussen 40-65 en 50-70 cm-mv bevindt zich een tweede B-horizont. Deze is donker geelbruin tot roodbruin met bruingele vlekken. Op een diepte tussen 50-70 en 65-90 cm-mv bevindt zich een derde B-horizont die bruin tot geelbruin van kleur is. Hieronder, op een diepte vanaf 65-90 cm-mv start de C-horizont die bestaat uit lichtgeel zand met geelrode tot geelbruine roestvlekken. Vanaf een diepte van 90 cm-mv bevindt zich een tweede C-horizont die lichtgeel tot lichtgrijs is met eveneens roestvlekken.

Over het algemeen bestaat de bodemopbouw ter hoogte van het projectgebied uit droge zandgronden met grindbijmenging. De aanwezige B-horizont kan zowel duidelijk als niet duidelijk zijn en is humeus. Er worden roestverschijnselen verwacht. Deze bodemopbouw, die bestaat uit zand met grind en keien, waren niet ideaal voor landbouw en was dus niet aantrekkelijk voor mensen uit het verleden om zich te vestigen.

Volgens de Quartairgeologische kaart (schaal 1:200.000) bestaat het projectgebied uit **type 31** (Figuur 29). Type 31 bestaat uit eolische afzettingen van het Weichseliaan en/of het Saaliaan (**ELPw-MPs**) en/of hellingsafzettingen van het Quartair (**HQ**). Hieronder bevinden zich fluviatiele afzettingen van het Cromeriaan en het Baveliaan (**F(M)MPc-VPb**).

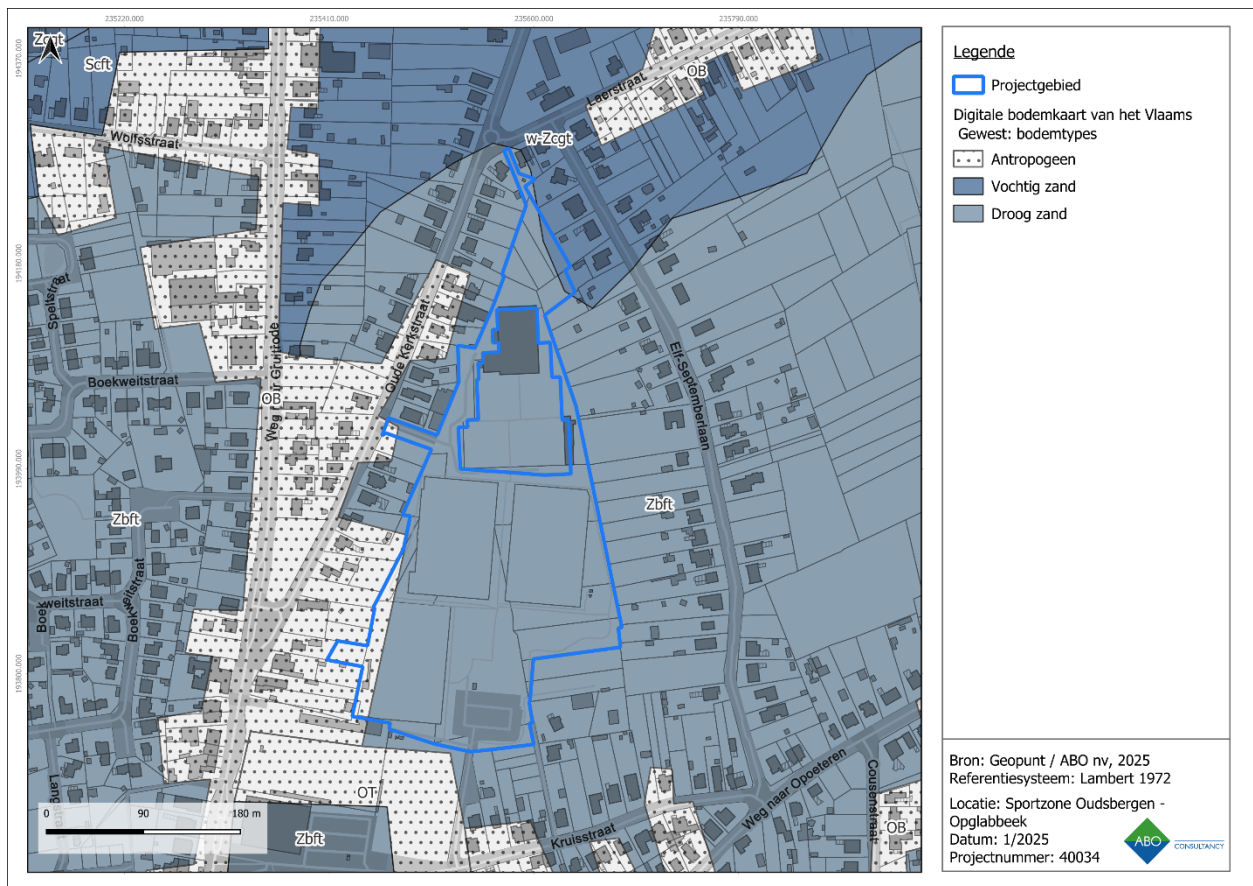
Volgens de Quartairgeologische kaart (schaal 1:50.000) bestaat het projectgebied uit **ZU** (Figuur 29). Dit zijn Zutendaal grinden. Deze bestaan uit grof grind met weinig zand, een leemmatrix en leemlenzen. Het is een fluviatiele afzetting van het Cromeriaan en/of Vroeg-Pleistoceen met een dikte tussen 6 en 22 m. Deze grinden komen voor op het oostelijk deel van het Kempisch Plateau en in een smalle strook ten westen van de Bosbeek.

Het projectgebied ligt op de Tertiaire afzettingen van de Formatie van Diest (Figuur 31). Het typische ijzerhoudend zand van Diest werd afgezet toen de Diestiaanzee, op het einde van het Mioceen of zo'n 7 miljoen jaar geleden, het noordelijk deel van het huidige België overspoelde. Hierdoor ontstonden de getuigenheuvels van het Hageland aan de toenmalige kustlijn. Parallel met deze kustlijn bevonden er zich in de Diestiaanzee verschillende glauconiethoudende zandbanken. Toen de zee zich terugtrok klitte het glauconiethoudend zand aaneen tot ijzerzandsteen. Deze ijzerzandsteenbanken bleven als heuvels in het landschap achter en zijn terug te vinden in het Hageland, langs de heuvels van Zuid-Vlaanderen tot aan de kliffen van Cape Blanc Nez.¹

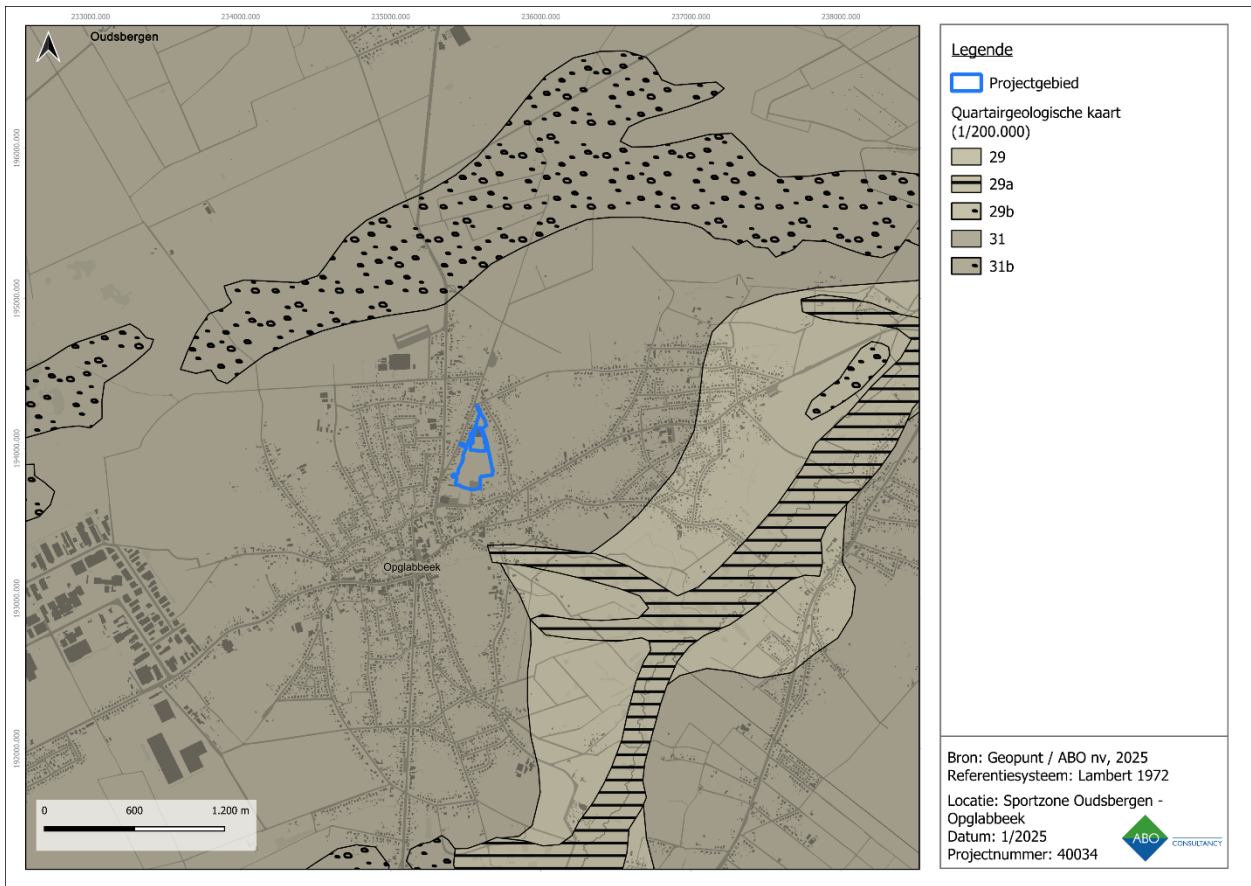
Volgens de potentiële bodemerosiekaart is er geen informatie beschikbaar ter hoogte van het projectgebied. De potentiële bodemerosie in de directe omgeving van het projectgebied is gekarteerd als 'verwaarloosbaar', 'zeer laag' en 'niet van toepassing'. Een lage impact van erosie bevordert de bewaring van de bodemopbouw en bijgevolg ook van eventueel aanwezige archeologische resten (Figuur 32).

¹ Gullentops en Wouters 1996

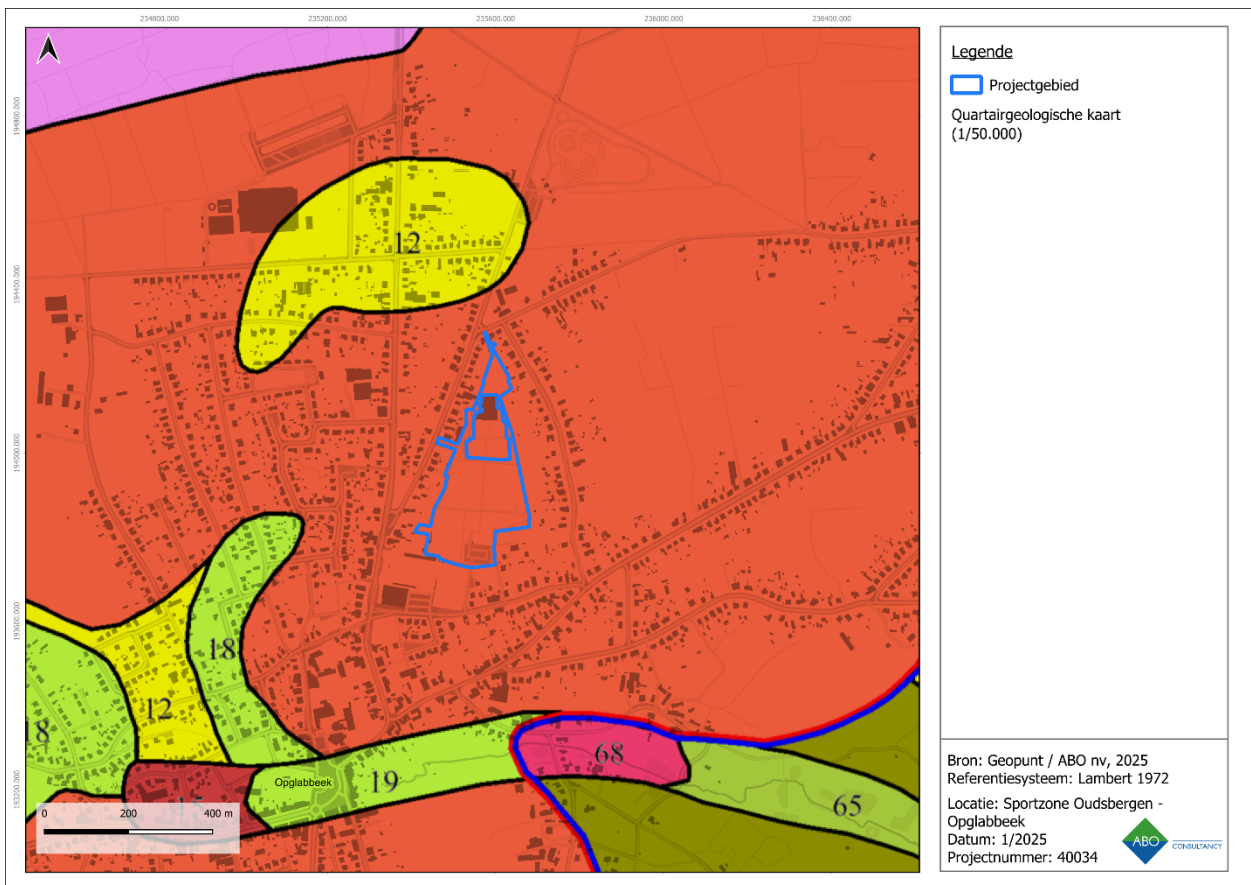
Het projectgebied is volgens de Bodembedekkingskaart in gebruik als overig afgedekt, overig onafgedekt, gras, struiken, bomen, autowegen en gebouwen. Deze kaart is weinig aanvullend en bevestigt hierbij de GRB (Figuur 33).

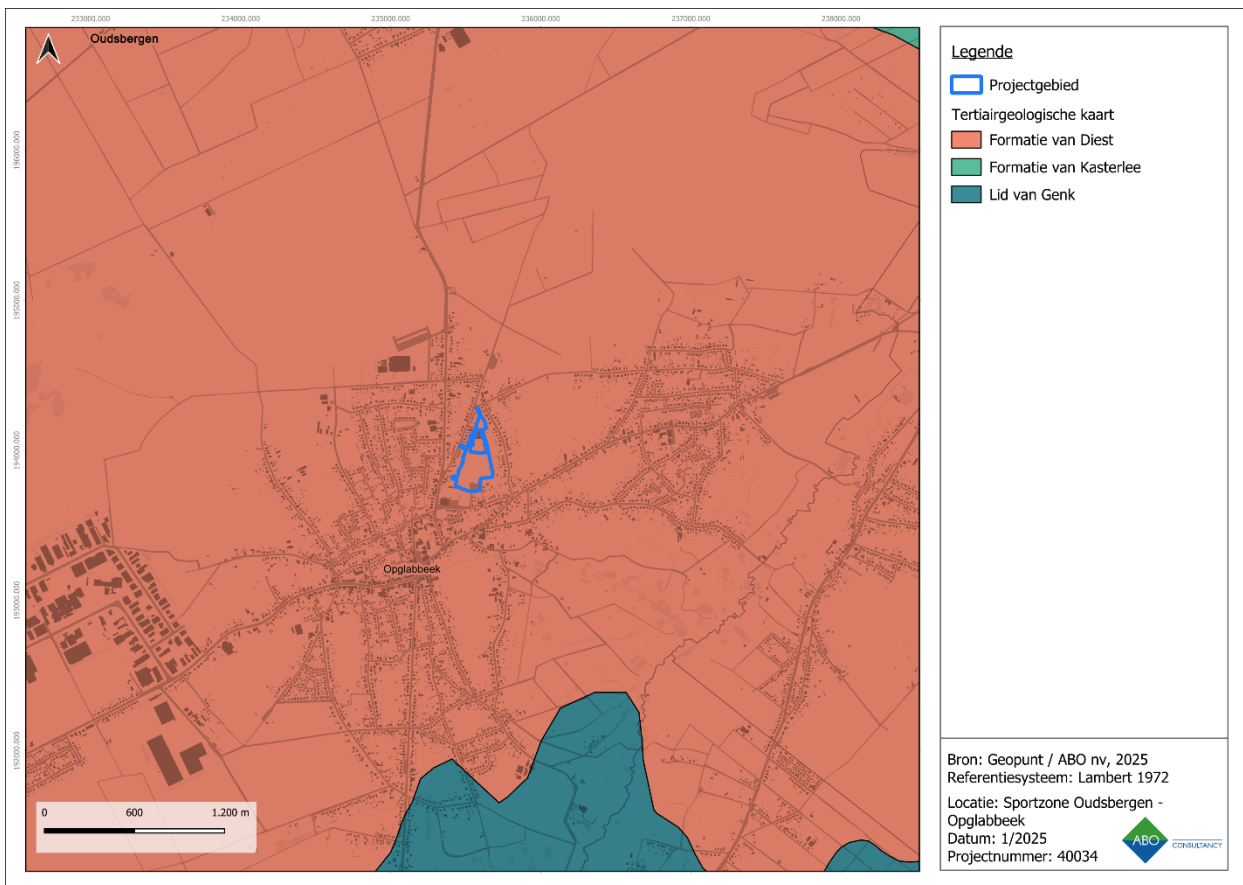
Figuur 28: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het projectgebied

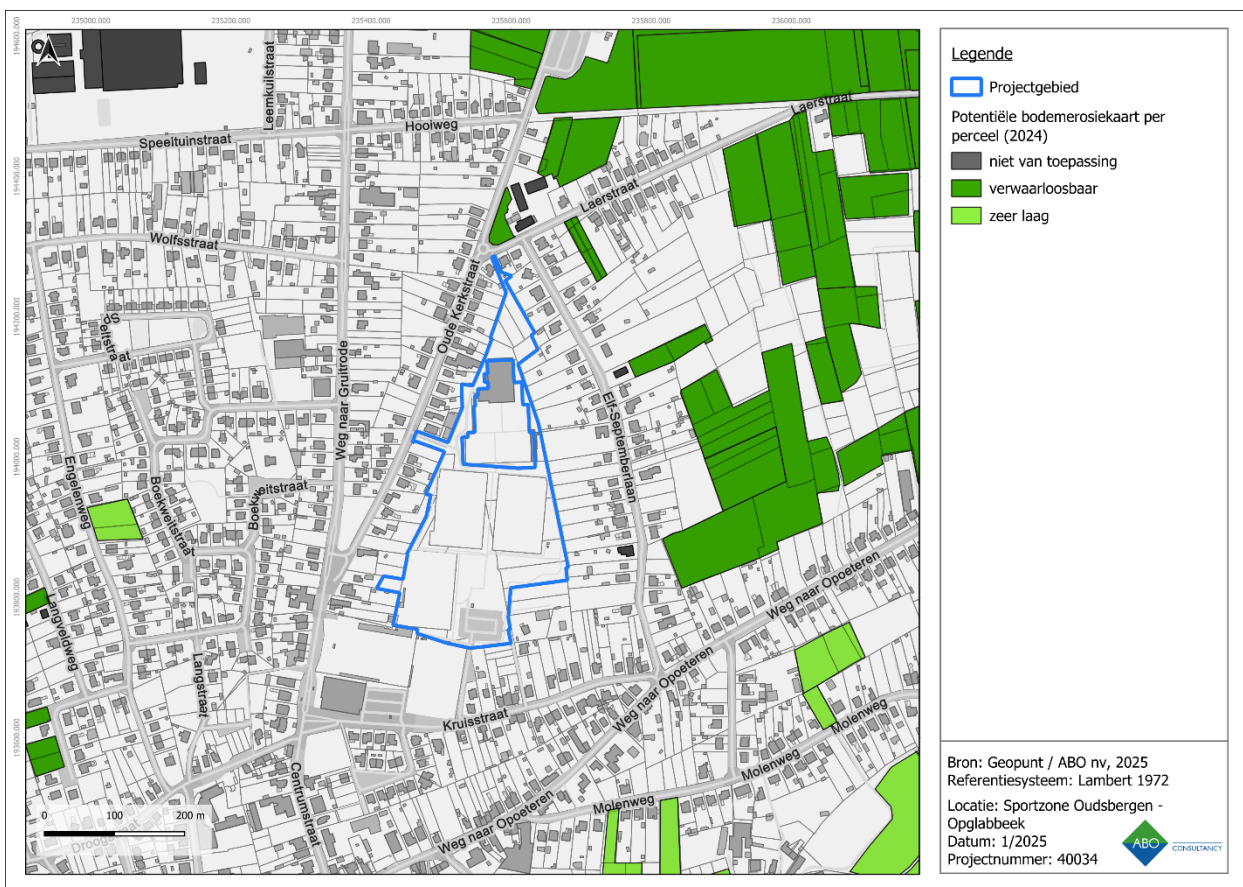
Figuur 29: Gedigitaliseerde Quartaargeologische kaart (1:200.000) met aanduiding van het projectgebied

Figuur 30: Gedigitaliseerde Quartaargeologische kaart (1:50.000) met aanduiding van het projectgebied

Figuur 31: Gedigitaliseerde Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het projectgebied

Figuur 32: Potentiële bodemerosie per perceel met aanduiding van het projectgebied

Figuur 33: Bodembekingskaart met aanduiding van het projectgebied

4 ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

4.1 HISTORISCHE ACHTERGROND OPGLABBEEK

Opglabbeek is een kleine gemeente in de provincie Limburg, België, gelegen op het Kempisch Laagplateau, tussen de dorpen Genk en Maaseik. De geschiedenis van Opglabbeek gaat ver terug en is diep verweven met de grotere regio van de Kempen en de invloed van het graafschap Loon.

De naam Opglabbeek komt voor het eerst in 1219 voor als "Glatbeke". Deze naam is afkomstig van de Germaanse woorden "gladda" (glanzen) en "baki" (beek), wat verwijst naar de glanzende beek die door het gebied stroomt, namelijk de Bosbeek. Het dorp vormde samen met Neerglabbeek de Loonse gemeente Glabbeek. Dit toont aan hoe Opglabbeek in de middeleeuwen deel uitmaakte van een grotere, invloedrijke regio die politiek en religieus verbonden was met de abdij van Averbode, waaraan het gebied in de 13e eeuw werd geschonken door Lodewijk, graaf van Loon.

In de vroege middeleeuwen behoorde Opglabbeek tot het bisdom Luik en werd het bestuurd door de aartsdiaconie Kempen en de dekenij Maaseik. Het religieuze leven in Opglabbeek was sterk verbonden met de Sint-Lambertuskerk, die diende als moederkerk voor de naburige Sint-Hubertuskapel in Neerglabbeek. Dit benadrukt de rol van de kerk als centraal punt in het sociale en religieuze leven van de gemeenschap.

Het dorp zelf ontwikkelde zich rond een driehoekig dorpsplein, waaraan de Sint-Lambertuskerk en de voormalige pastorie nog steeds zichtbaar zijn. Het plein ligt aan belangrijke kruispunten van de wegen Winterslag-Opoeteren en As-Gruitrode, wat het een strategische ligging gaf. In de loop van de tijd kwamen er verschillende gehuchten rond de dorpskern, zoals Ophoven en Louwel, die nauw verbonden waren met de agrarische economie van de regio.

In de 20e eeuw onderging Opglabbeek, zoals veel andere dorpen in de regio, aanzienlijke veranderingen. De uitbreiding van het industriegebied van Genk in de tweede helft van de 20e eeuw leidde tot een sterke groei van de woonwijken, vooral ten noordwesten van de dorpskern. Het Laar, een gehucht dat relatief recent ontstond, is een voorbeeld van deze moderne uitbreiding. Hoewel de oorspronkelijke bebouwing, vooral de langgestrekte vakwerkhoeve, grotendeels verdwenen is, zijn er nog enkele voorbeelden te vinden in Louwel, waar de traditionele bouwstijl gedeeltelijk bewaard bleef.^{2 3}

Vandaag de dag is Opglabbeek een rustige gemeente met een rijke geschiedenis die sterk wordt gekenmerkt door zijn agrarische verleden en de invloed van de nabijgelegen industriële ontwikkeling van Genk. Op 1 januari 2019 vond een fusie plaats van de gemeenten Opglabbeek en Meeuwen-Gruitrode tot de gemeente Oudsbergen.⁴

4.2 INVENTARISSEN ONROEREND ERFGOED

4.2.1 BESCHERMDE EN VASTGESTELDE ERFGOEDWAARDEN

Volgens de Inventaris Bouwkundig Erfgoed bevinden er zich geen erfgoedwaarden op het projectgebied (Figuur 34). In de directe omgeving zijn enkele elementen van waardevol bouwkundig erfgoed aanwezig zoals een boerenburgerhuis (ID 15488) ten zuiden van het projectgebied. Eveneens ten zuiden van het projectgebied bevindt zich de 'Kapel der Drie Gezusters' (ID 18138) die gebouwd is in het einde van de 19de eeuw. Het is een wit geschilderde kapel van baksteen met een laag cement. Ten zuid(westen) bevindt zich de 'Parochiekerk Sint-Lambertus' (ID 19533) die in de 13de eeuw werd gebouwd in Maasgotiek. Deze werd

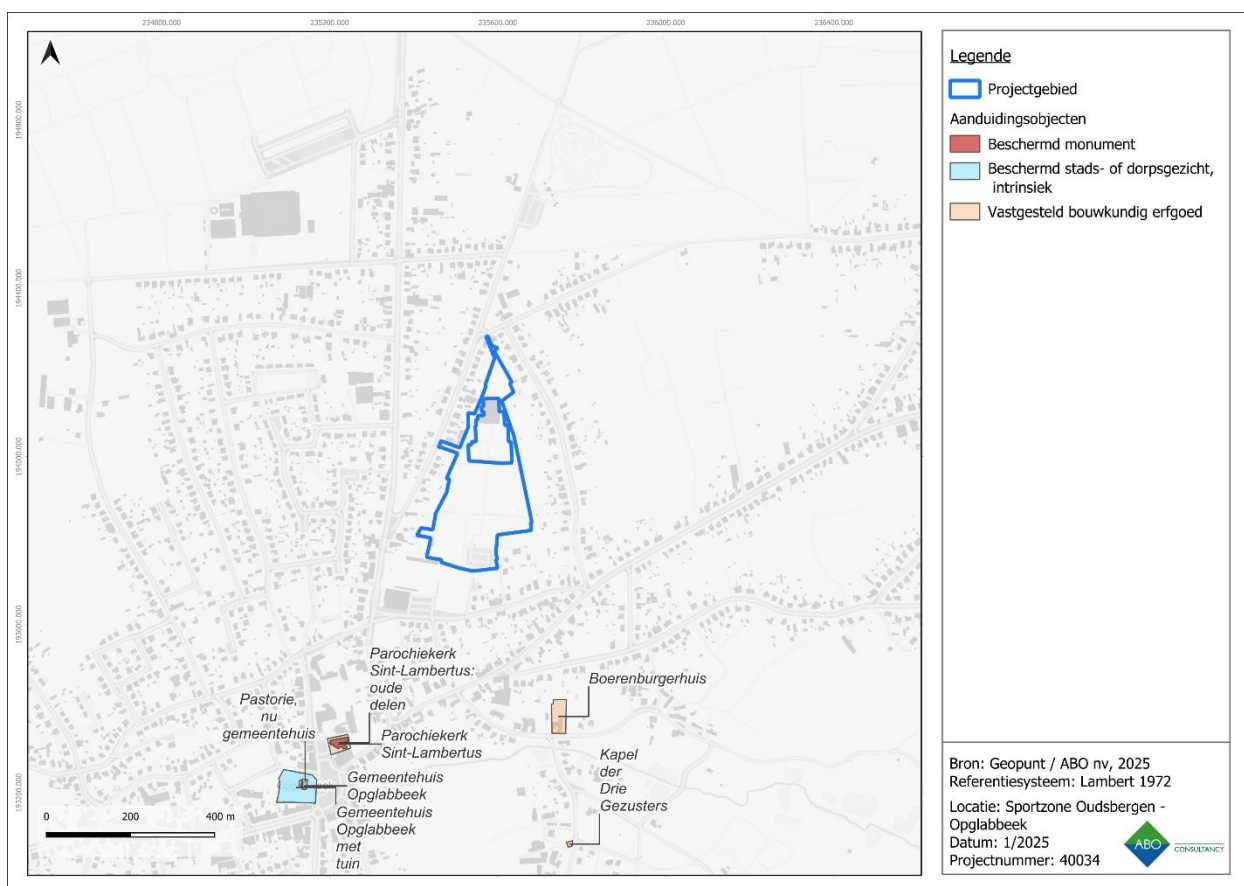
² Vandeputte Omer, Gids voor Vlaanderen.

³ Ibid.

⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Opglabbeek [online], <https://id.erfgoed.net/themas/13900> (geraadpleegd op 3 januari 2025).

meermaals aangepast en in 1927-1930 op onconventionele wijze uitgebreid. Daarnaast bevindt zich op deze locatie de erfgoedwaarde 'Parochiekerk Sint-Lambertus: oude delen' (ID 3799). Dit zijn de delen van voor 1927-1930, namelijk 13de eeuw tot en met de 19de eeuw, en omvatten de middenbeuk, zuidelijke zijbeuk, het oude koor, de westtoren en het zuidportaal. Daarnaast is het 'gemeentehuis Opglabbeek' (ID 3802) eveneens een beschermd monument dat werd gebouwd in het einde van de 18de eeuw in een classicistische stijl. Dit ligt binnen het beschermd stads- of dorpsgezicht 'Gemeentehuis Opglabbeek met tuin' (ID 3804) uit het einde van de 18de eeuw en het einde van de 20ste eeuw. Het gemeentehuis en oorspronkelijk tuin dateren uit het einde van de 18de eeuw. In de 20ste eeuw werd ter hoogte van de tuin een plein en administratief centrum gebouwd. Op de locatie van het gemeentehuis stond vroeger een 'Pastorie, nu gemeentehuis' (ID 19812) die in de 18de eeuw werd gebouwd als pastorie der norbertijnen met een tuin en resten van een vroegere omgrachting. Eveneens ten zuidwesten bevindt zich nog een kapel, namelijk de 'Sint-Quirinuskapel' (ID 20115) die ergens voor WO I werd gebouwd uit baksteen. Naast deze kapel staan twee lindebomen.

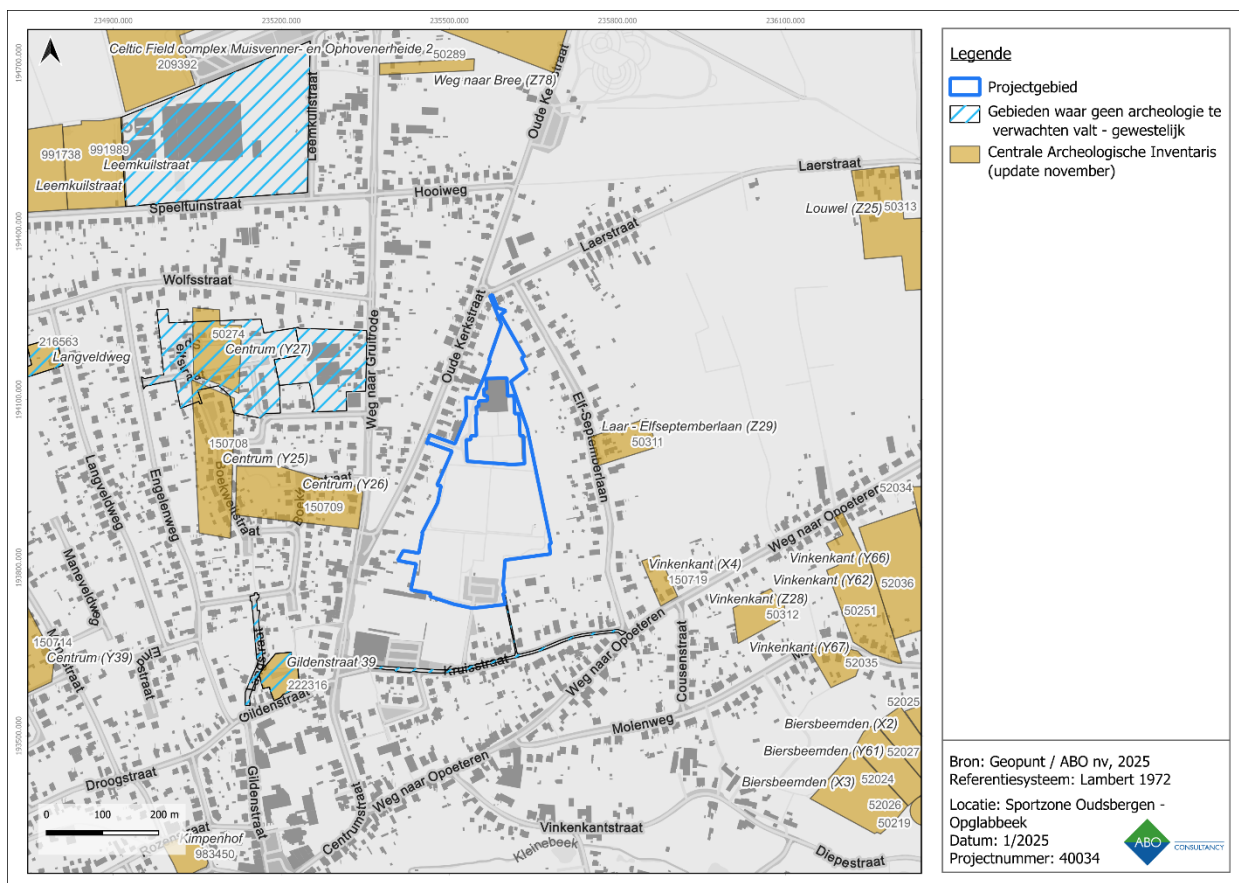
De aanwezige erfgoedwaarden situeren zich ten zuiden en zuidwesten van het projectgebied. Het gaat om vier gebouwen die in de 19de, 13de (met uitbreidingen tot in de 20ste eeuw), 18de eeuw en ergens voor WO I werden gebouwd.

Figuur 34: Visuele weergave van de Inventaris Onroerend Erfgoed rondom het projectgebied.

4.2.2 ARCHEOLOGISCHE DATA

In de nabije omgeving van het projectgebied zijn er verschillende meldingen uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) bekend van archeologische sporen en/of vondsten die een licht kunnen werpen op menselijke occupatie in het verleden (Figuur 35). Het gaat hier voornamelijk om resten uit de middeleeuwen. In mindere mate zijn er ook meldingen van archeologisch erfgoed uit de steentijd, ijzertijd en nieuwste tijd.

Figuur 35: Visuele weergave van de Centrale Archeologische Inventaris in dichte omgeving

De gekende archeologische resten in de omgeving van het projectgebied zijn omvangrijk en lijken te bevestigen dat de regio doorlopend menselijke aanwezigheid heeft gekend vanaf de steentijden tot nu. Op basis van deze informatie bestaat de kans om resten en/of sporen van menselijke aanwezigheid uit zeer uiteenlopende perioden aan te treffen ter hoogte van het projectgebied. Maar er zijn wel beduidend meer meldingen die dateren uit de middeleeuwen. Het valt op dat bij meerdere meldingen op dezelfde locatie zowel vondsten uit de steentijd als de middeleeuwen werden aangetroffen. Buiten de meldingen in de uiterst zuidoostelijke hoek, liggen alle meldingen op het Kempens plateau. Er lijkt dan ook geen verband te zijn tussen de locatie en de aangetroffen periode. Bij drie meldingen werden tijdens de uitvoering van het proefsleuvenonderzoek geen sporen of vondsten aangetroffen.

CAI	Locatie	Datering	Omschrijving	Bron
222316	Gildenstraat 39	/	Er werden geen sporen noch vondsten aangetroffen – is nu aangeduid als gebied geen archeologie	Proefsleuvenonderzoek
50311	Laar-Elfseptemberlaan (Z29)	Steentijd	Losse vondsten: 1 geretoucheerde afslag en één afslag	Archeologische veldkartering
		Middeleeuwen	Één scherv van aardewerk	Archeologische veldkartering
150719	Vinkenkant (X4)	Middeleeuwen	Losse vondsten: 16 scherven aardewerk	Archeologische veldkartering
150709	Centrum (Y26)	Middeleeuwen	Losse vondsten: 6 scherven aardewerk	Archeologische veldkartering

CAI	Locatie	Datering	Omschrijving	Bron
150708	Centrum (Y25)	Middeleeuwen	Losse vondsten: 5 scherven aardewerk	Archeologische veldkartering
50274	Centrum (Y27)	Steentijd	Losse vondsten: 1 klingfragment met afgestompte boorden	Archeologische veldkartering
		Middeleeuwen	Losse vondsten: 1 scherf	Archeologische veldkartering
			Deze melding staat op de kaart aangeduid als gebied geen archeologie	
150714	Centrum (Y39)	Middeleeuwen	Losse vondsten: 8 scherven en 1 ongeglazuurde scherf	Archeologische veldkartering
216563	Langveldweg	Nieuwste tijd	Slechts één spoor, namelijk een greppel met WO-oriëntatie – staat nu aangeduid op de kaart als gebied geen archeologie	Proefsleuvenonderzoek 2017
991738	Leemkuilstraat	/	Er werden geen sporen noch vondsten aangetroffen. Wel verstoringen, maar deze zijn klein.	Proefsleuvenonderzoek 2024
991989	Leemkuilstraat	/	Er werden geen sporen noch vondsten aangetroffen. Wel verstoringen, maar deze zijn klein.	Proefsleuvenonderzoek 2024
150719	Vinkenkant (X4)	Middeleeuwen	Losse vondsten: 16 scherven aardewerk	Archeologische veldkartering
50312	Vinkenkant (Z28)	Steentijd	Losse vondsten: 1 afslag	Archeologische veldkartering
		middeleeuwen	Losse vondsten: 1 scherf	Archeologische veldkartering
209392	Celtic Field complex Muisvenner- en Ophovenerheide 2	Ijzertijd (late bronstijd)	Celtic Field-akkercomplexen	DHM en materiaalstudie
50289	Weg naar Bree (Z78)	Steentijd	Losse vondsten: 1 eindschrabber op kling	Archeologische veldkartering
50313	Louwel (Z25)	Steentijd	Losse vondsten: 1 afslag	Archeologische veldkartering
		Middeleeuwen	Losse vondsten: 2 scherven aardewerk	Archeologische veldkartering
52036	Vinkenkant (Y66)	Steentijd	Losse vondsten: 1 vorstfragment met afhakingsporen	Archeologische veldkartering
		Middeleeuwen	Losse vondsten: 13 stukken biologisch materiaal	Archeologische veldkartering
50251	Vinkenkant (Y62)	Steentijd	Losse vondsten: 2 afslagen en 1 geretoucheerd afslagfragment	Archeologische veldkartering
		Ijzertijd	Losse vondsten: 1 wandscherf	Archeologische veldkartering

CAI	Locatie	Datering	Omschrijving	Bron
		Middeleeuwen	Losse vondsten: 12 scherven aardewerk en 1 fragment van een pijpekopje	Archeologische veldkartering
52027	Biersbeemden (X2)	Steentijd	Losse vondsten: 1 fragment van een afslag, 1 getande afslag	Archeologische veldkartering
		Middeleeuwen	Losse vondsten: 1 scherf aardewerk	Archeologische veldkartering
52024	Biersbeemden (Y61)	Steentijd	Losse vondsten: 1 fragment van een gepolijste bijl	Archeologische veldkartering
		Ijzertijd	Losse vondsten: 2 scherven aardewerk	Archeologische veldkartering
		Middeleeuwen	Losse vondsten: 24 scherven van aardewerk en 3 ongeglazuurde scherven	Archeologische veldkartering
250026	Biersbeemden (X3)	Steentijd	Losse vondsten: 1 getand artefact	Archeologische veldkartering
		Middeleeuwen	Losse vondsten: 7 scherven aardewerk	Archeologische veldkartering
50219	Opglabbeek (C5)	Steentijd	Losse vondsten: 1 afslag	Archeologische veldkartering
		middeleeuwen	Losse vondsten: 5 scherven aardewerk	Archeologische veldkartering

Tabel 4: Overzicht van de CAI-locaties in de omgeving van het projectgebied (Centrale Archeologische Inventaris 2025)

In de directe omgeving van het projectgebied werden er sinds de wetswijziging van 2016 reeds verschillende archeologienota's (AN) en nota's (N) gepubliceerd (Figuur 36).

ID	Naam	Type	Datum	Bedrijf	Conclusie
23995	Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex ⁵	AN	05/11/2022	Studiebureau Archeologie	Deels behoud in situ en deels landschappelijk booronderzoek
26207	Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex ⁶	N	04/06/2023	Studiebureau Archeologie	Geen maatregelen
31415	Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex ⁷	N	28/11/2024	Studiebureau Archeologie	Geen maatregelen
14257	Vooronderzoek Oudsbergen Kruisstraat ⁸	AN	29/03/2020	Condor Archaeological Research bvba	Geen maatregelen
27212	Vooronderzoek Oudsbergen Weg naar Gruitrode ⁹	AN	19/09/2023	Van de Konijnenburg, Rik	Sloopbegeleiding en proefsleuvenonderzoek
960	Vooronderzoek Opglabbeek Langveld ¹⁰	AN	22/11/2016	Van de Konijnenburg, Rik	Proefsleuvenonderzoek

⁵ 'Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex', 5 november 2022.

⁶ 'Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex', 4 juni 2023.

⁷ 'Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex', 28 november 2024.

⁸ 'Vooronderzoek Oudsbergen Kruisstraat'.

⁹ 'Vooronderzoek Oudsbergen Weg naar Gruitrode'.

¹⁰ 'Vooronderzoek Opglabbeek Langveld', 22 november 2016.

10737	Vooronderzoek Opglabbeek Langveld ¹¹	N	16/04/2019	Van de Konijnenburg, Rik	Geen maatregelen
13807	Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Langstraat ¹²	AN	17/02/2020	Condor Archaeological Research bvba	Geen maatregelen
19273	Vooronderzoek Oudsbergen Kimpenhof ¹³	AN	14/07/2021	BAAC Vlaanderen bvba	Landschappelijk booronderzoek
21600	Vooronderzoek Oudsbergen Kimpenhof ¹⁴	N	05/03/2022	Terra Engineering & Consultancy (TEC)	Opgraving
954	Vooronderzoek Opglabbeek Langveld ¹⁵	AN	22/11/2016	Van de Konijnenburg, Rik	Proefsleuvenonderzoek
3458	Vooronderzoek Opglabbeek Langveld ¹⁶	N	30/05/2017	Van de Konijnenburg, Rik	Geen maatregelen
769	Vooronderzoek Opglabbeek Opglabbeek, Engelenweg (Langeveld) ¹⁷	AN	24/10/2016	ARON bvba	Geen maatregelen
9323	Vooronderzoek Opglabbeek Boekweitstraat Opglabbeek ¹⁸	AN	28/11/2018	ABO nv	Geen maatregelen
7247	Vooronderzoek Opglabbeek Wolfsstraat 10 ¹⁹	AN	02/05/2018	Van de Konijnenburg, Rik	Geen maatregelen
21928	Vooronderzoek Oudsbergen Leemkuilstraat ²⁰	AN	05/04/2022	J. Verrijckt	Proefsleuvenonderzoek
30044	Vooronderzoek Oudsbergen Leemkuilstraat ²¹	N	03/07/2024	J. Verrijckt	Geen maatregelen
30552	Vooronderzoek Oudsbergen Leemkuilstraat ²²	N	16/08/2024	J. Verrijckt	Geen maatregelen

Tabel 5: Overzicht van de publicaties in de omgeving van het projectgebied (Inventaris Onroerend Erfgoed, 2025)

¹¹ 'Vooronderzoek Opglabbeek Langveld', 16 april 2019.

¹² 'Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Langstraat'.

¹³ 'Vooronderzoek Oudsbergen Kimpenhof', 14 juli 2021.

¹⁴ 'Vooronderzoek Oudsbergen Kimpenhof', 5 maart 2022.

¹⁵ 'Vooronderzoek Opglabbeek Langveld', 22 november 2016.

¹⁶ 'Vooronderzoek Opglabbeek Langveld', 30 mei 2017.

¹⁷ 'Vooronderzoek Opglabbeek Opglabbeek, Engelenweg (Langeveld)'.

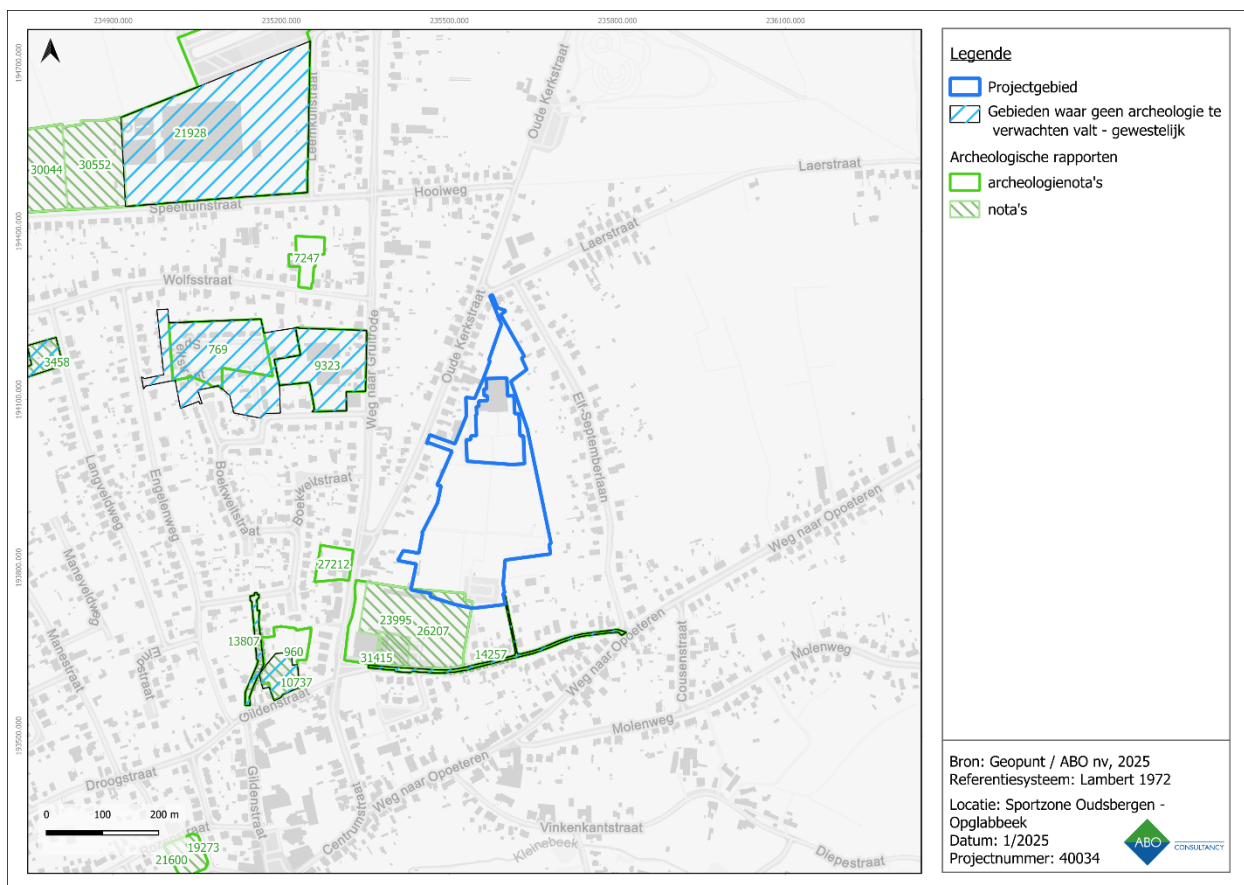
¹⁸ 'Vooronderzoek Opglabbeek Boekweitstraat Opglabbeek'.

¹⁹ 'Vooronderzoek Opglabbeek Wolfsstraat 10'.

²⁰ 'Vooronderzoek Oudsbergen Leemkuilstraat', 5 april 2022.

²¹ 'Vooronderzoek Oudsbergen Leemkuilstraat', 3 juli 2024.

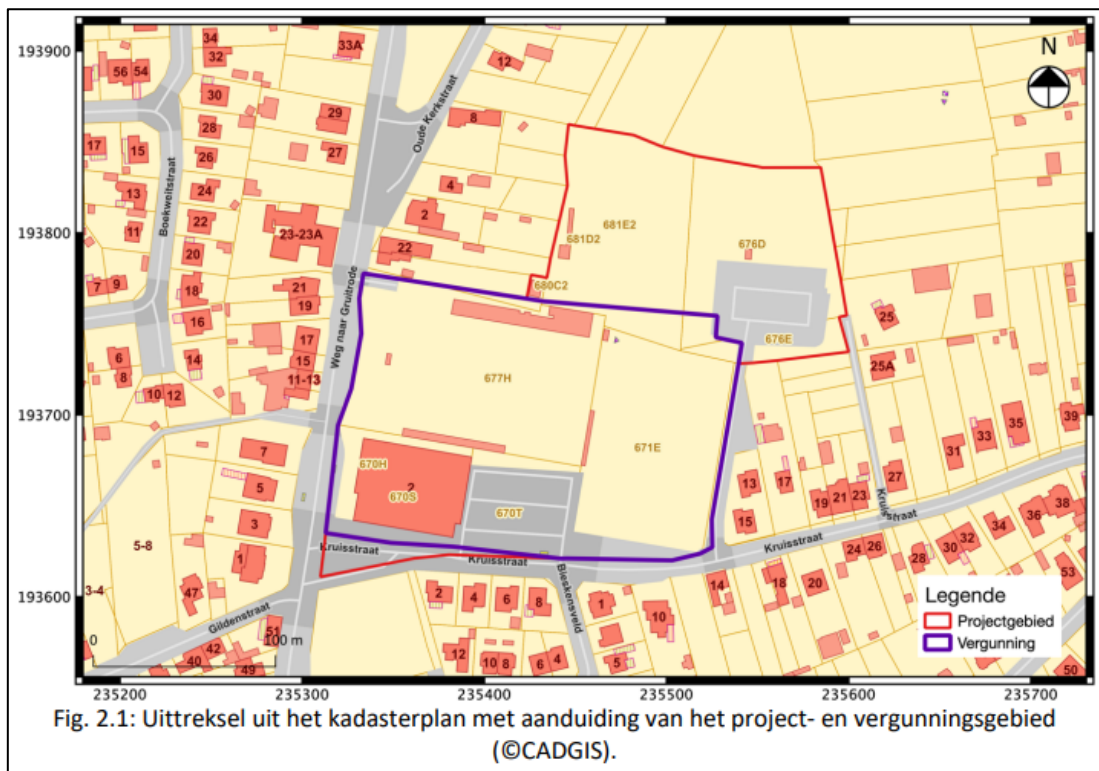
²² 'Vooronderzoek Oudsbergen Leemkuilstraat', 16 augustus 2024.

Figuur 36: Visuele weergave van de publicaties in dichte omgeving (Inventaris Onroerend Erfgoed, 2025)

‘Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex’ (ID 23995) werd in 2022 opgemaakt door Studiebureau Archeologie. Het projectgebied overlapt deels met het projectgebied dat onderwerp is van de huidige archeologienota. Op basis van hiervan wordt het westelijk deel behouden in situ en op de rest van het onderzoeksgebied dient een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd te worden. Hierin wordt vermeld dat het archeologisch vlak zich waarschijnlijk bevindt op een diepte van ca. 40 cm-mv aangezien dit zo was bij een proefsleuvenonderzoek dat in 2019 werd uitgevoerd te Langveld.

Het verder onderzoek dient in twee fases uitgevoerd te worden. Fase 1 werd uitgevoerd binnen nota ‘Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex’ (ID 26207) die in 2023 werd uitgevoerd door Studiebureau Archeologie. Hierbij werd een landschappelijk booronderzoek en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Bij dit proefsleuvenonderzoek werden slechts vijf sporen aangetroffen. Drie daarvan zijn natuurlijke sporen. Dit kan gerelateerd zijn met de bodemopbouw, die bestaat uit zand met grind en keien. Deze locatie was niet ideaal voor landbouw en was dus geen aantrekkelijke plaats voor mensen uit het verleden om zich te vestigen. Vervolgonderzoek was dan ook niet nuttig.

Figuur 37: 'Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex' (ID 23995) met aanduiding van het projectgebied

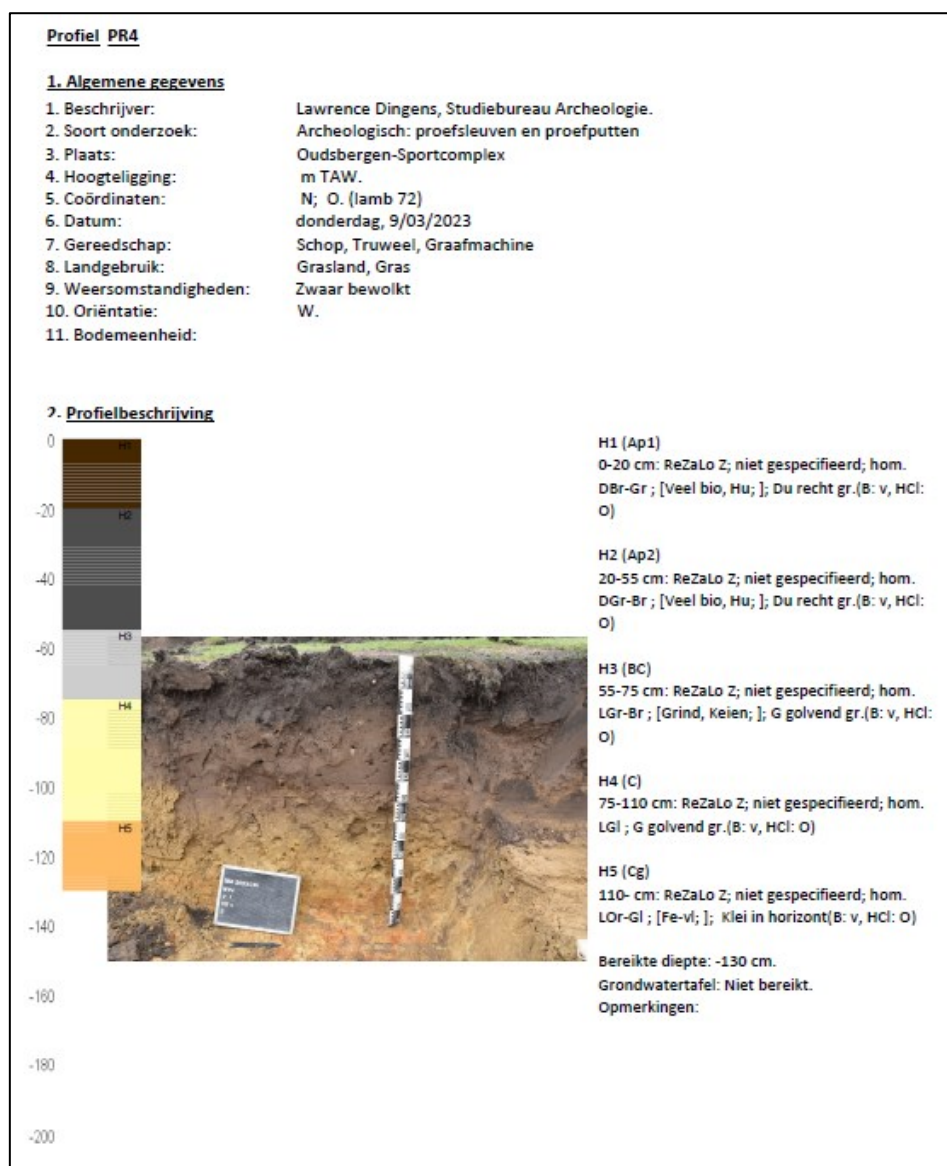
De tweede fase werd uitgevoerd binnen nota 'Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex' (ID 31415) die in 2024 werd uitgevoerd door Studiebureau Archeologie. Het archeologisch vlak ligt tussen ca. 40 en 100 cm-mv. Er werden tijdens het uitvoeren van het proefsleuvenonderzoek geen sporen of vondsten aangetroffen. Daarnaast werden ook geen verstoringen aangetroffen wat kan bevestigen dat hier in het verleden inderdaad geen mensen zich hebben gevestigd. Er werd geen maatregelen voorgeschreven.

Aangezien nergens de horizontsequentie van een goed bewaarde (paleo)bodem werd vastgesteld wordt de verwachting voor in situ steentijdartefacten(sites) bijgesteld naar laag. Er werd immers nergens op het terrein een E-horizont of een goed bewaarde B-horizont vastgesteld. Voor zover mogelijk was om vast te stellen bleek overal op het terrein de antropogene bovengrond op de moederbodem te rusten. Dit duidt erop dat het oorspronkelijke paleolooppervlak reeds verstoord werd.²³

²³ 'Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex', 5 november 2022.

<https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/23995>., 'Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex', 4 juni 2023.

<https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/26207>., 'Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex', 28 november 2024. <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/31415>.

Figuur 38: Bodemprofiel uit 'Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex' (ID 23995)

In 2020 werd 'Vooronderzoek Oudsbergen Kruisstraat' (ID 14257) opgemaakt door Condor Archaeological Research bvba. Het gaat over de aanleg van nieuwe riolering. Er wordt gesteld dat de nieuwe riolering en grachten slechts een beperkte impact zullen hebben aangezien de werkzone max. 2,3 meter breed zal zijn. Er worden dan ook geen maatregelen voorgeschreven.

'Vooronderzoek Oudsbergen Weg naar Gruitrode' (ID 27212) werd in 2023 opgemaakt door Van de Konijnenburg Rik. Er dient een sloopbegeleiding en een proefsleuvenonderzoek te gebeuren. Dit werd tot op heden nog niet uitgevoerd of gepubliceerd.

In 2016 werd 'Vooronderzoek Opglabbeek Langveld' (ID 960) opgemaakt door Van de Konijnenburg Rik. Op basis hiervan dient een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden. Dit werd in 2019 uitgevoerd door Van de Konijnenburg Rik in nota 'Vooronderzoek Opglabbeek Langveld' (ID 10737). Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden geen sporen en geen vondsten aangetroffen. Er werden geen verder maatregelen nodig geacht.

'Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Langstraat' (ID 13807) werd in 2020 opgemaakt door Condor Archaeological research bvba. Aangezien het een lang smal projectgebied is er bij een reeds uitgevoerd proefsleuvenonderzoek op een aangrenzend perceel geen sporen of vondsten werden aangetroffen, worden geen maatregelen voorgeschreven.

In 2021 werd 'Vooronderzoek Oudsbergen Kimpenhof' (ID 19273) opgemaakt door BAAC Vlaanderen bvba. Voor de nieuwbouw zal de ondergrond tot een diepte van ca. 4 m-mv verstoord worden voor het plaatsen van funderingen en een kelder. Er dient een landschappelijk booronderzoek te gebeuren. Dit werd, gevolgd door een proefsleuvenonderzoek, uitgevoerd in nota 'Vooronderzoek Oudsbergen Kimpenhof' (ID 21600) door TEC. Het archeologisch vlak bevindt zich hier op een diepte tussen ca. 70 en 90 cm-mv. Er werden 70 sporen aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek, bestaande uit onder meer greppels en kuilen. De vondsten geven een datering in de (vroeg) middeleeuwen. Op basis van het proefsleuvenonderzoek dient een opgraving plaats te vinden in twee fases. De opgraving werd nog niet uitgevoerd of gepubliceerd.

'Vooronderzoek Opglabbeek Langveld' (ID 954) werd in 2016 opgemaakt door Van de Konijnenburg Rik. Op basis hiervan dient een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden. Dit werd uitgevoerd in nota 'Vooronderzoek Opglabbeek Langveld' (ID 3458) die in 2017 werd uitgevoerd door Van de Konijnenburg Rik. Er werden geen sporen of vondsten aangetroffen van antropogene aard. Wat maakt dat het hier ook onbewoond en (praktisch) onbewerkt is geweest. Er werden enkel sporen van één oude greppel aangetroffen, welke waarschijnlijk een oude perceelsgrens is uit de 19de eeuw. Er werden dan ook geen maatregelen voorgeschreven.

In 2016 werd door ARON bvba 'Vooronderzoek Opglabbeek Opglabbeek, Engelenweg (Langeveld)' (ID 769) opgemaakt. Hierin staat dat er in 2012-2013 reeds een landschappelijk booronderzoek, verkennend archeologisch booronderzoek en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Er werden hierbij geen verdere maatregelen voorgeschreven. Er worden, op basis hiervan, nu eveneens geen maatregelen voorgeschreven.

'Vooronderzoek Opglabbeek Boekweitstraat Opglabbeek' (ID 9323) werd in 2018 opgemaakt door ABO nv. Eerdere bouwwerken op het terrein hebben reeds een aanzienlijke verstoring van het terrein met zich meegebracht. De bijkomende verstoring van de geplande werken is zeer beperkt. Er worden dan ook geen verdere maatregelen voorgeschreven.

In 2018 werd 'Vooronderzoek Opglabbeek Wolfsstraat 10' (ID 7247) opgemaakt door Van de Konijnenburg Rik. Op basis hiervan worden geen verdere maatregelen voorgeschreven. Het terrein is voor meer dan de helft reeds bebouwd, wat al bodemverstoringen met zich heeft meegebracht. Daarnaast hebben drie archeologische onderzoeken in de directe omgeving geen resultaten opgeleverd en het deel van het projectgebied zonder verstoring is nauwelijks 1.000 m².

'Vooronderzoek Oudsbergen Leemkuilstraat' (ID 21928) werd in 2022 opgemaakt door J. Verrijckt. Op basis van deze bureaustudie is er een lage verwachting voor steentijdartefactensites, maar wel een hoge verwachting voor sporen en/of vondsten uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen. Er dient een proefsleuvenonderzoek in drie fases uitgevoerd te worden. De eerste fase werd uitgevoerd in 2024 binnen nota 'Vooronderzoek Oudsbergen Leemkuilstraat' (ID 30044) door J. Verrijckt. Er werden geen relevante sporen of vondsten aangetroffen. Het archeologisch vlak bevindt zich op een diepte tussen 25 en 60 cm-mv. Dit deel van het terrein krijgt dan ook geen verdere maatregelen toegeschreven. Fase 2 en 3 werden uitgevoerd in 2024 binnen nota 'Vooronderzoek Oudsbergen Leemkuilstraat' (ID 30552) door J. Verrijckt. Het archeologisch vlak bevindt zich hier op een diepte tussen 30 en 80 cm-mv. Er werden hierbij geen sporen of vondsten aangetroffen en aldus geen verdere maatregelen nodig geacht.

Er kan uit deze data geconcludeerd worden dat in slechts één geval, namelijk 'Vooronderzoek Oudsbergen Kimpenhof' een opgraving uitgevoerd dient te worden. Bij voorgenoemd onderzoek en het onderzoek met ID 27212 werd het onderzoek nog niet uitgevoerd of gepubliceerd. In vier gevallen werden op basis van de bureaustudie geen maatregelen voorgeschreven. In één geval, namelijk 'Vooronderzoek Oudsbergen Weg naar Gruitrode' werd een sloopbegeleiding en proefsleuvenonderzoek voorgeschreven maar dit werd nog niet uitgevoerd of gepubliceerd. In alle andere gevallen werden er tijdens de uitvoering van het

proefsleuvenonderzoek geen sporen of vondsten aangetroffen. Dit kan te maken hebben met de bodemopbouw, die bestaat uit zand met grind en keien. Deze locaties waren niet ideaal voor landbouw en was dus geen aantrekkelijke plaats voor mensen uit het verleden om zich te vestigen. Op basis van het uitgevoerd proefsleuvenonderzoek binnen ‘Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex’, dat deels overlapt met het projectgebied dat onderwerp is van deze archeologienota, kan aangenomen worden dat het archeologisch vlak zich bevindt op een diepte tussen ca. 40 en 100 cm-mv.

4.3 CARTOGRAFISCHE EN ICONOGRAFISCHE BRONNEN

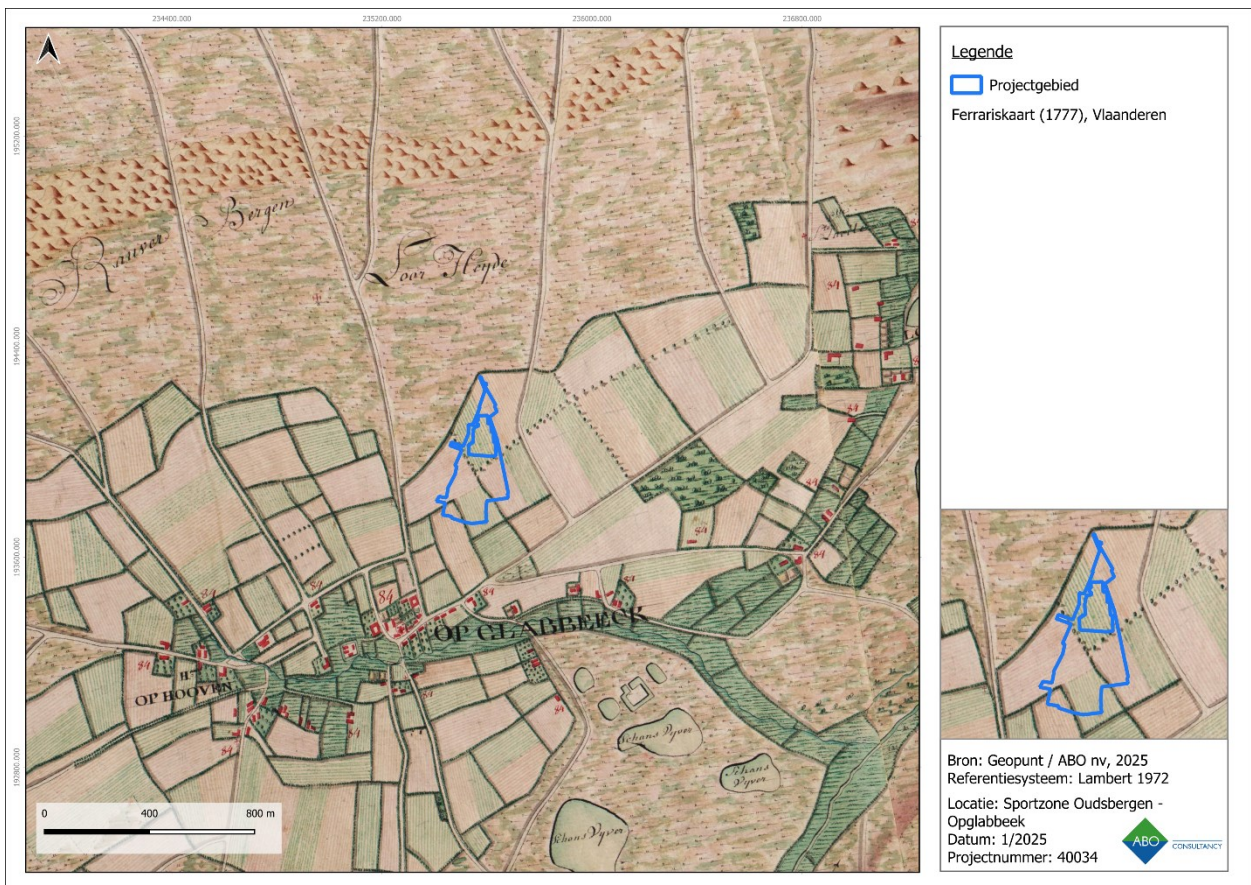
Een belangrijke bron van informatie is historisch kaartmateriaal. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Eventueel eerder aanwezige middeleeuwse structuren zijn mogelijk reeds verdwenen en zijn dus niet meer opgenomen in recentere bronnen.

De oudst raadpleegbare betrouwbare cartografische bron is de Ferrariskaart van 1777 (Figuur 40). Er is nog een oudere kaart, namelijk de *Fricx-kaart van ca. 1712*, maar aangezien deze onnauwkeurig is kan deze moeilijk gegeoreferereerd worden (Figuur 39). In dit geval ligt het projectgebied in werkelijkheid meer naar het zuiden, ter hoogte van Op Glabbeek. De *kaart van Ferraris* geeft een gedetailleerde inkijk in landindelingen, landgebruik en nederzettingspatronen aan het eind van het Ancien Régime (18de eeuw) (Figuur 40). Het projectgebied is hier in gebruik als akkers die afgelijnd zijn met bomenrijen en heggen. De omgeving is zeer agrarisch met veel akkers en in het noorden moerasgebied. Ten zuiden van het projectgebied staat ‘Op Glabbeek’ weergegeven met weinig bebouwing, akkers met heggen en vloeilanden. Voor de rest waren deze gronden omwille van de nattigheid niet bruikbaar.

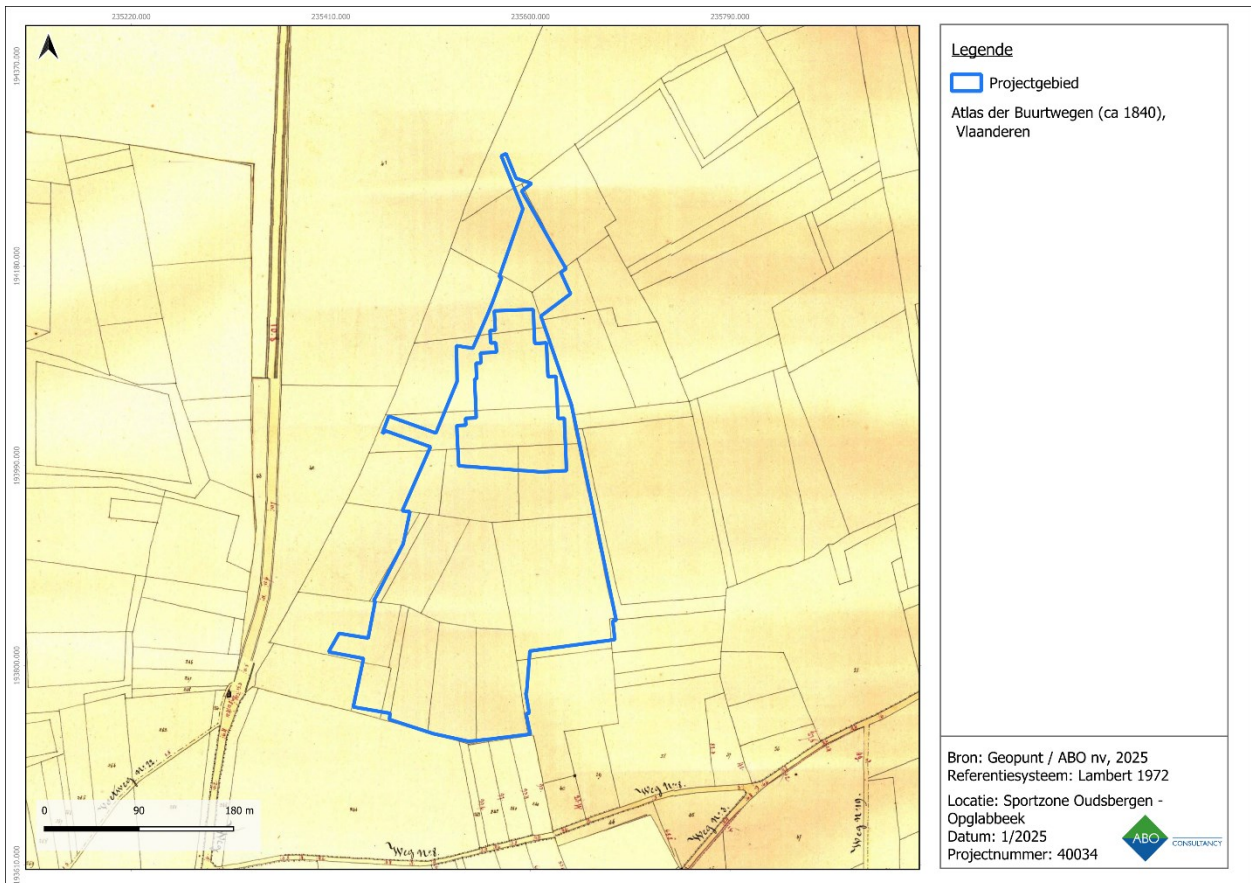
De *Atlas der Buurtwegen* geeft een inkijk in het spoor- en wegennet en perceelssysteem van de 19de eeuw (Figuur 41). Hier bevindt het projectgebied zich over 20 percelen. Zowel deels als volledig. De weg naar Gruitrode, hierop aangeduid als ‘Weg nr°1’, is hier reeds aanwezig, alsook de Kruisstraat, hierop aangeduid als ‘Weg nr°8’. De *Vandermaelenkaart* geeft een overzicht van het landgebruik en de nederzettingspatronen tijdens de 19de eeuw (Figuur 42). Deze kaart geeft een vergelijkbare situatie weer als de Atlas der Buurtwegen. De omliggende wegen zijn hetzelfde gebleven en het projectgebied is nog steeds onbebouwd. Een deel is bebost, namelijk het noordelijk deel. De topografische kaart van 1873 toont dat er in het uiterst noordelijk deel van het projectgebied naaldbomen aanwezig zijn (Figuur 43). Daarnaast is het gebied nog steeds onbebouwd.

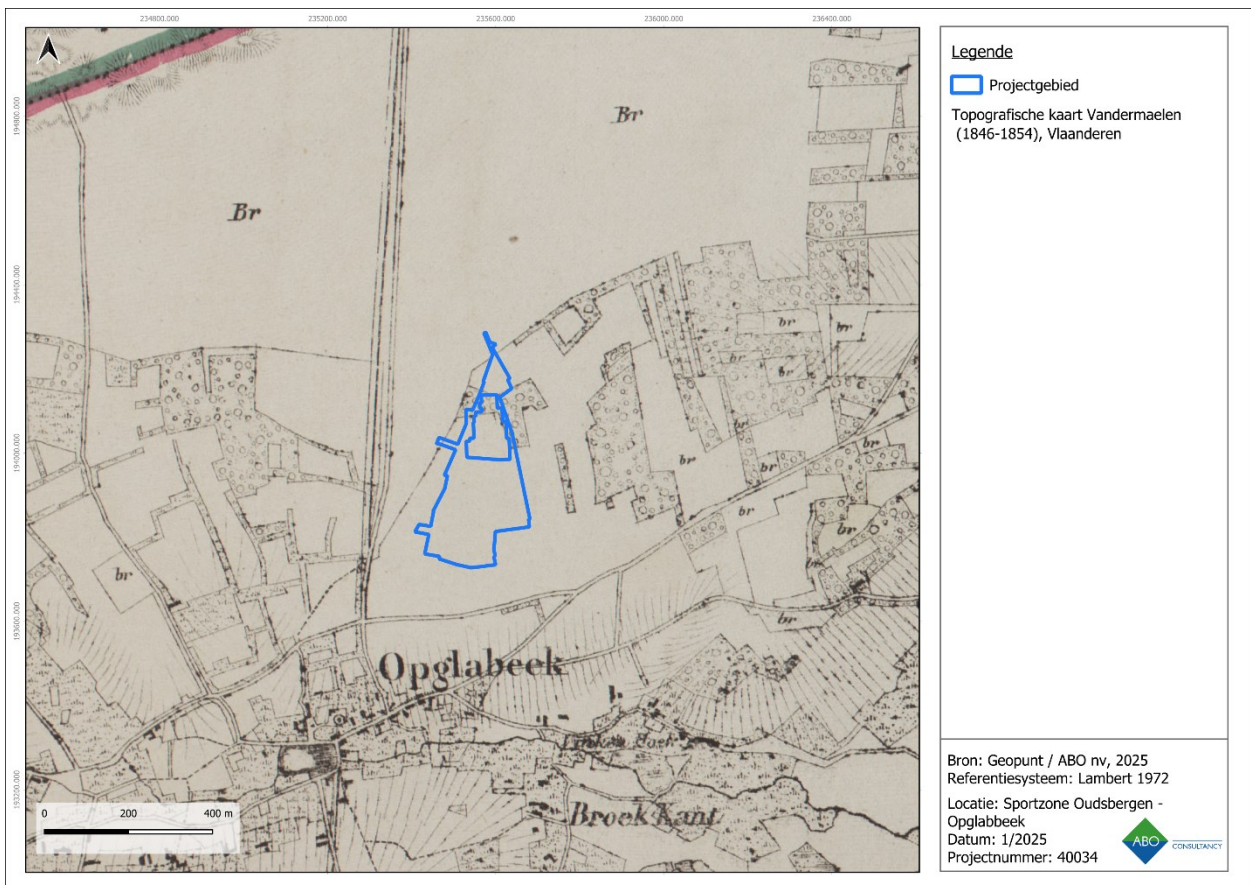
Figuur 39: Frick-kaart met aanduiding van het projectgebied

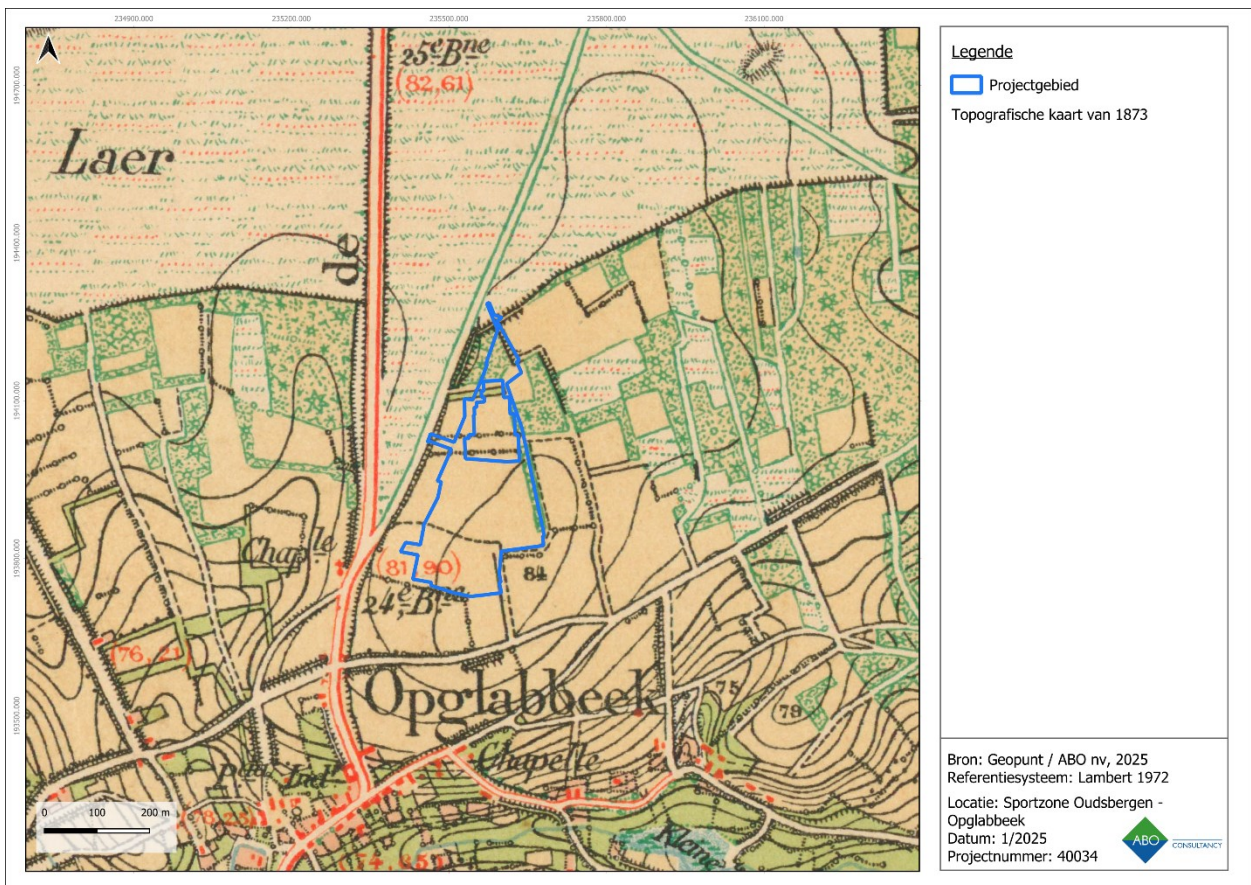
Figuur 40: Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied

Figuur 41: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied

Figuur 42: Vandermaelen-kaart met aanduiding van het projectgebied

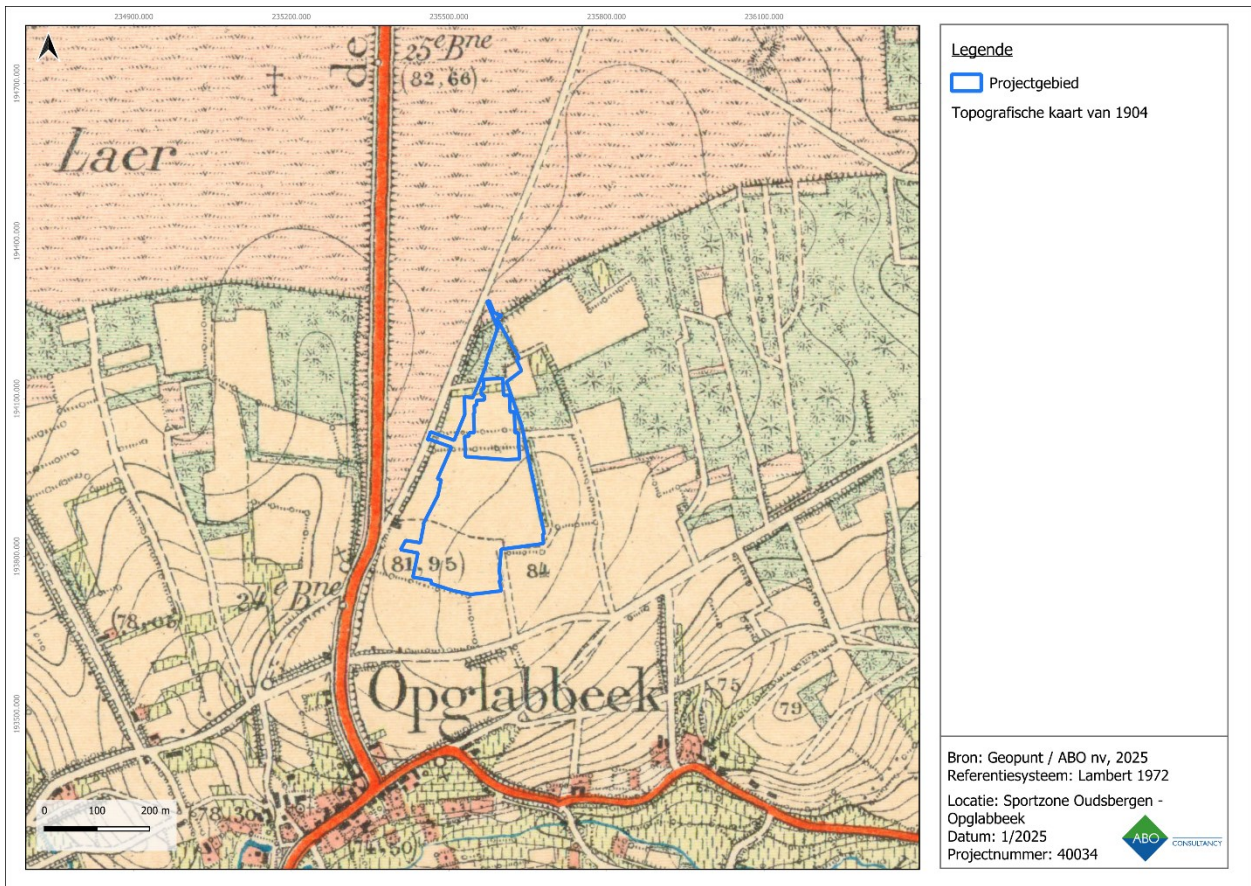

Figuur 43: Topografische kaart van 1873 met aanduiding van het projectgebied

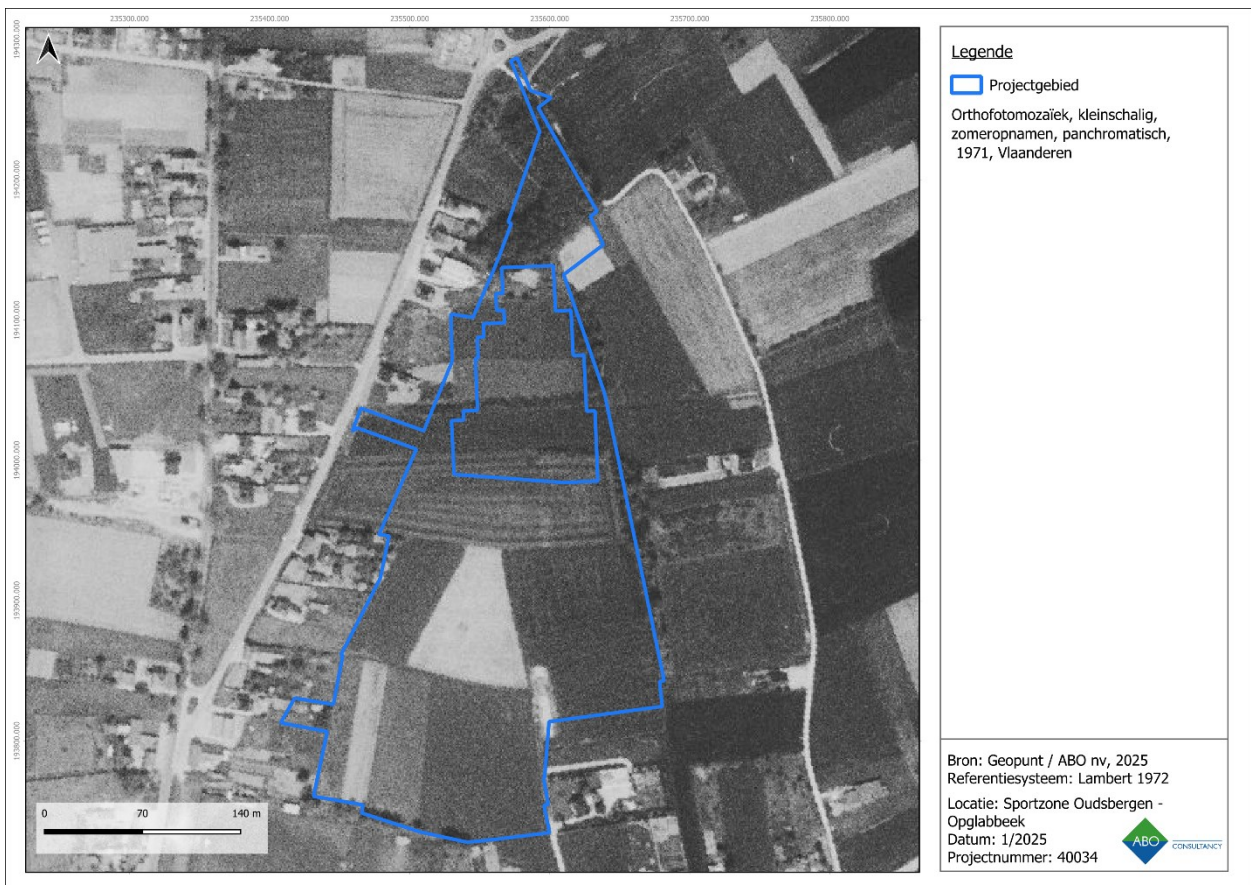
4.4 RECENTE LANDSCHAPSVERANDERINGEN

Recentere landschapsveranderingen tonen aan dat de situatie op de topografische kaart van 1904 ongewijzigd lijkt tegenover deze van 1873 (Figuur 44). Op de orthofoto van 1971 lijkt er een kleine toename in de bebouwing rondom het projectgebied merkbaar te zijn (Figuur 45). Het bos in het uiterst noordelijk deel is nog steeds aanwezig en de rest van het projectgebied is nog onbebouwd.

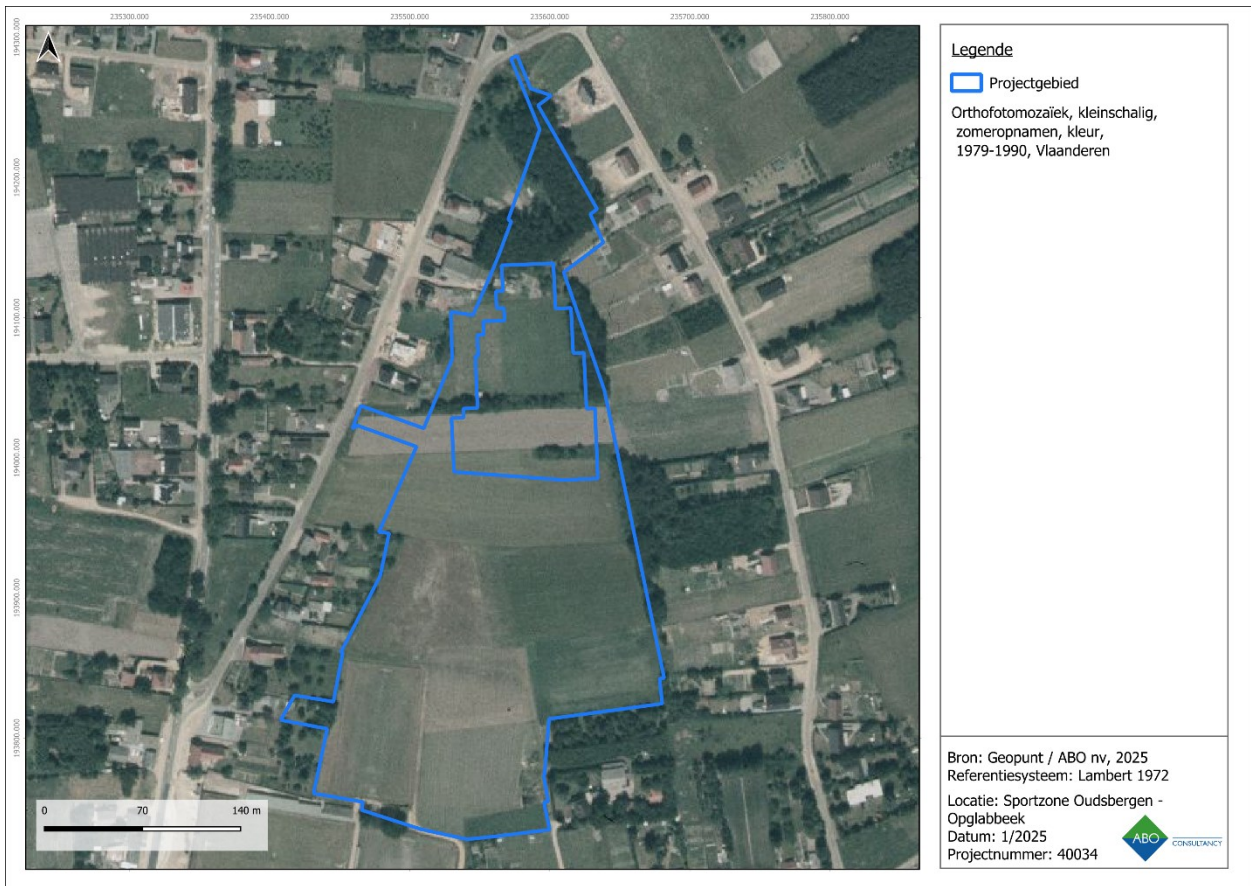
De eerste twee tennisvelden zijn zichtbaar vanaf de luchtfoto van 1995 (Figuur 47). De rest van het projectgebied bleef nog lang landbouwgebied tot de ontwikkeling van de voetbalvelden vanaf ongeveer 2003 (Figuur 49). De orthofoto van 2018 toont de bouw van het nieuwe skatepark (Figuur 50). Sindsdien is de situatie ongewijzigd gebleven, met uitzondering van een uitbreiding van de stijl van het nieuwe skatepark in 2023 (Figuur 51).

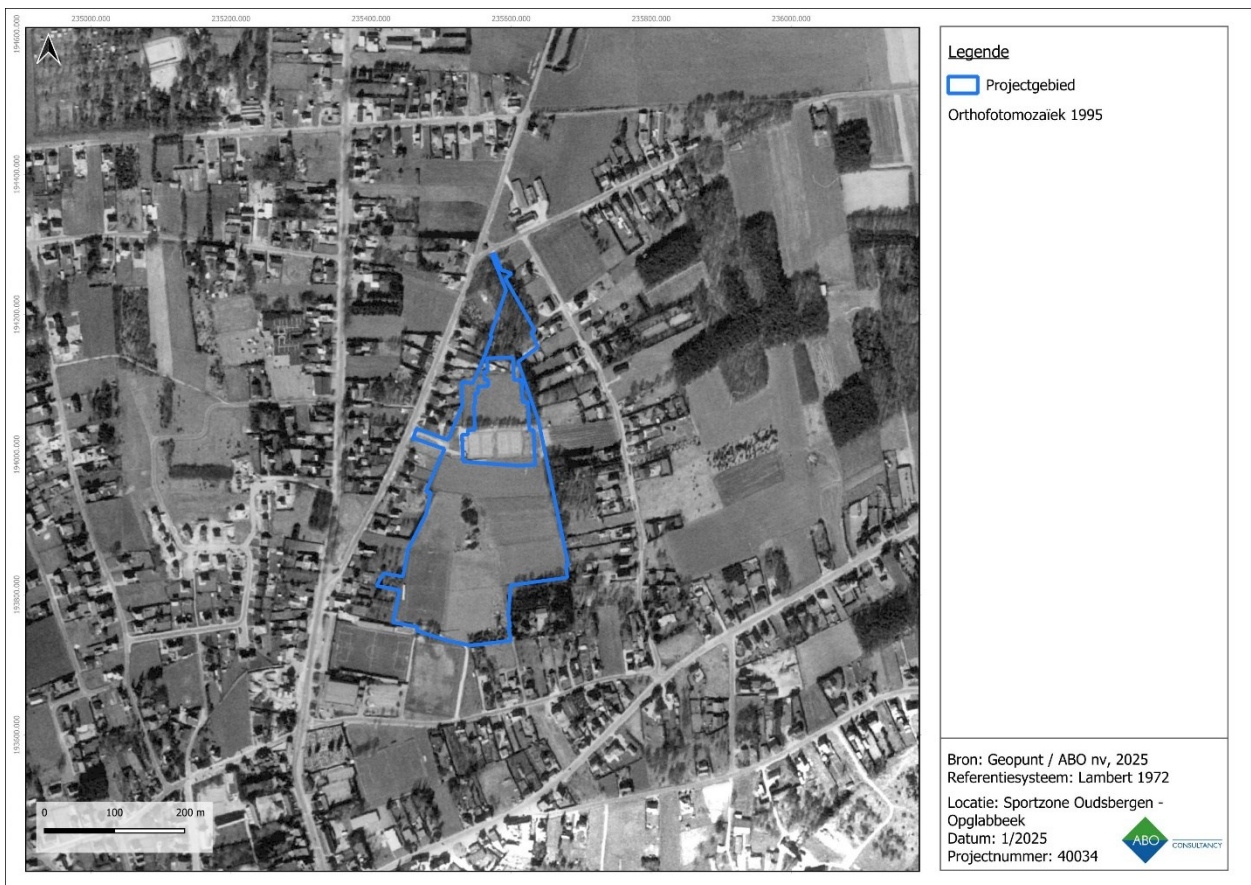
Figuur 44: Topografische kaart van 1904 met aanduiding van het projectgebied

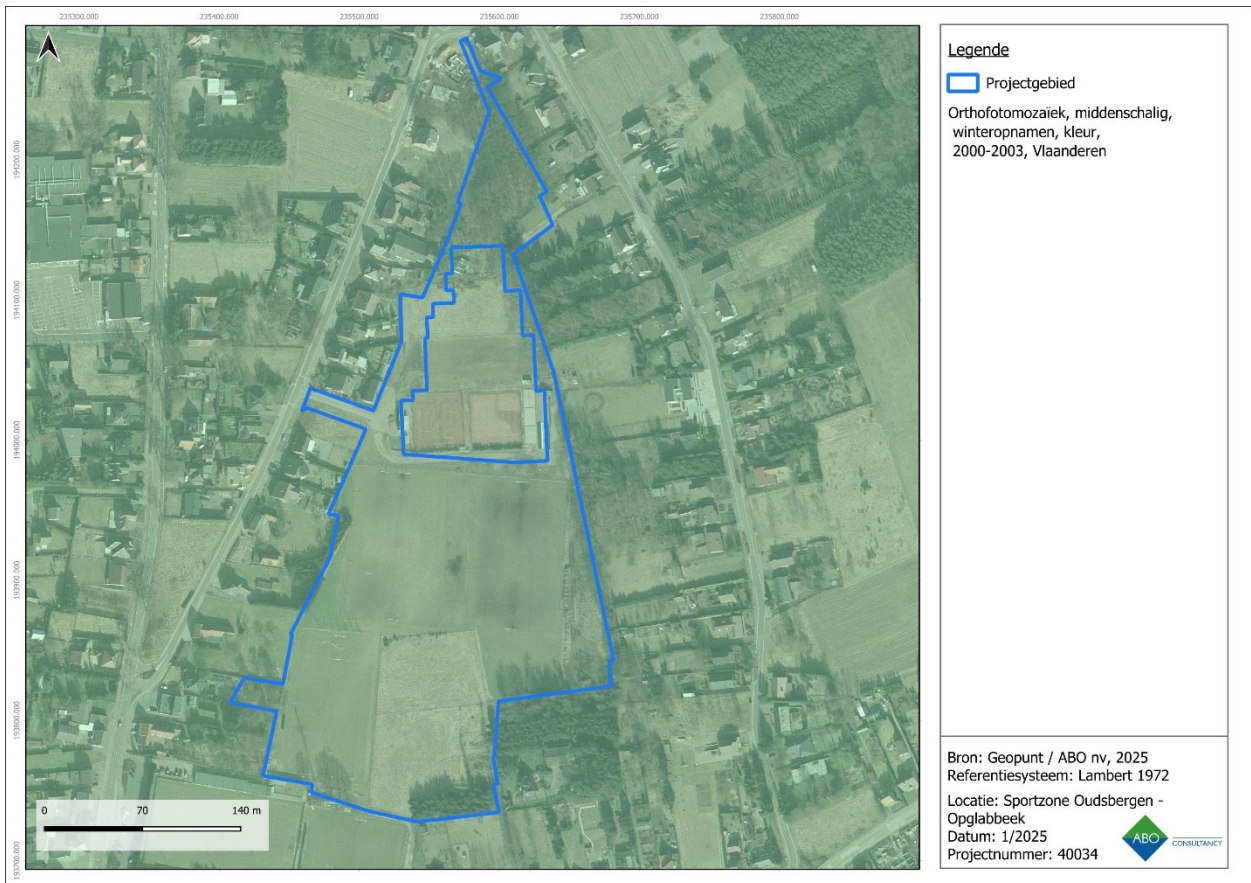
Figuur 45: Orthofotomozaïek uit 1971 met aanduiding van het projectgebied

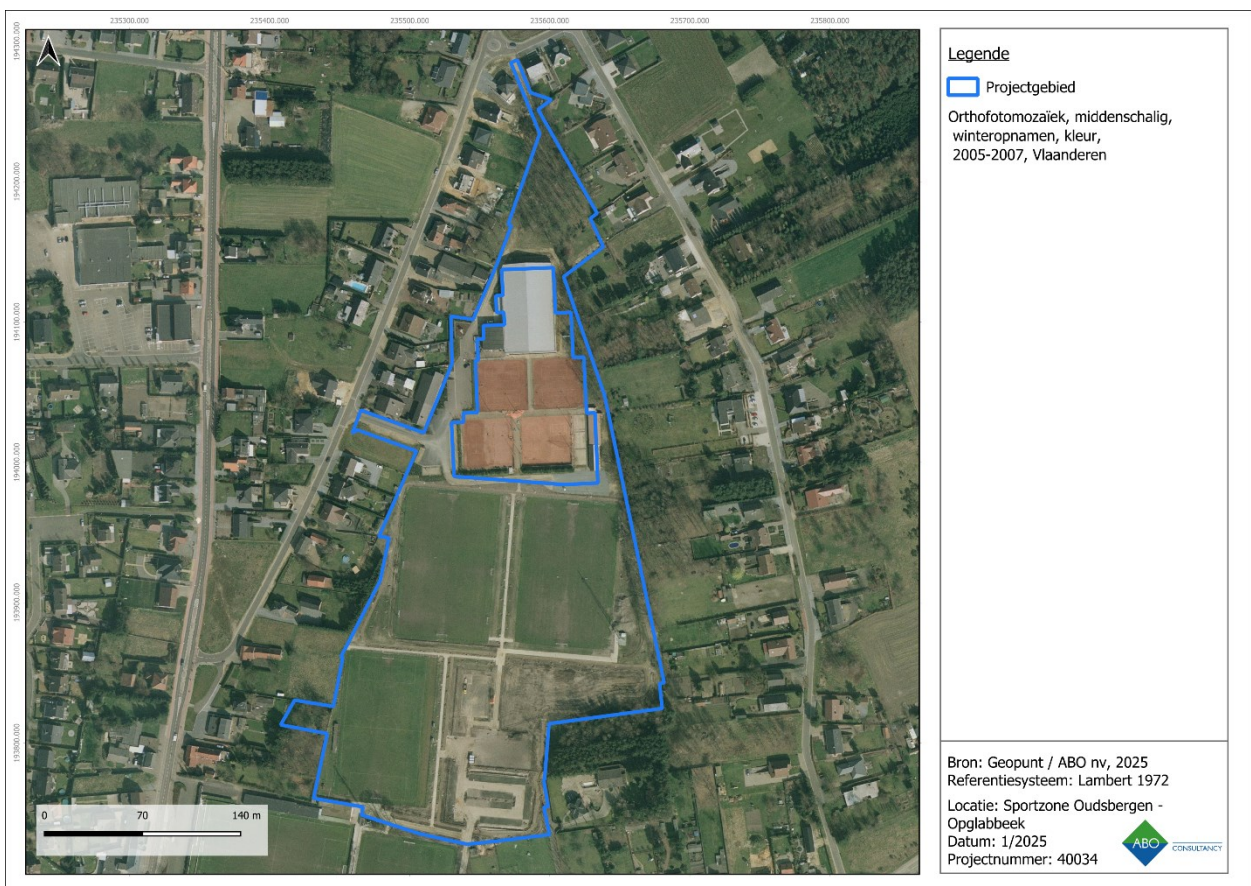
Figuur 46: Orthofotomozaïek uit 1988 met aanduiding van het projectgebied

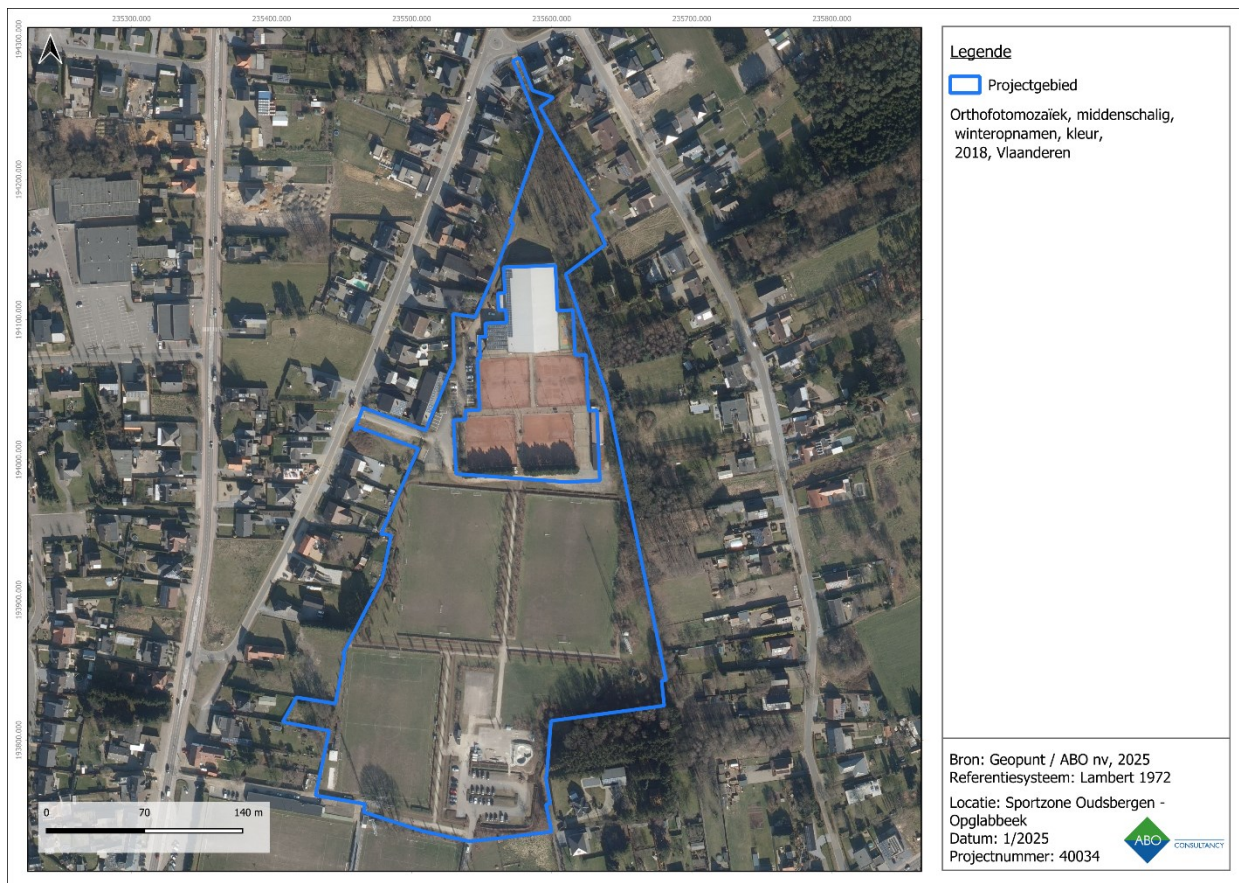
Figuur 47: Orthofotomozaïek uit 1995 met aanduiding van het projectgebied

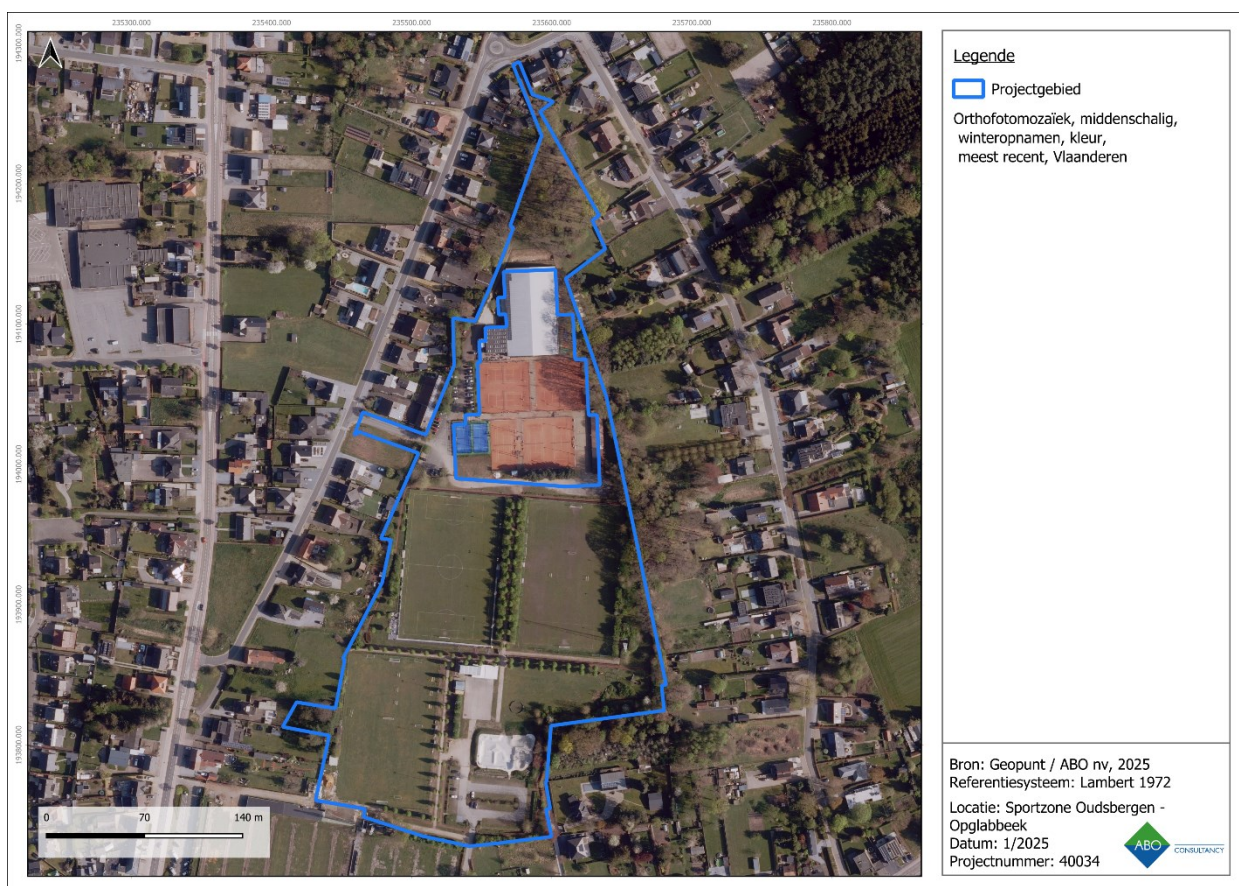
Figuur 48: Orthofotomozaïek uit 2002-2003 met aanduiding van het projectgebied

Figuur 49: Orthofotomozaïek uit 2005-2007 met aanduiding van het projectgebied

Figuur 50: Orthofotomozaïek uit 2018 met aanduiding van het projectgebied

Figuur 51: Meest recente orthofotomozaïek uit 2023 met aanduiding van het projectgebied

5 BESLUIT

Deze archeologienota werd opgemaakt door ABO nv naar aanleiding van de afbraak van een deel van de infrastructuur met de aanleg/heraanleg van nieuwe verhardingen, wandelpaden, fietspaden, sport- en recreatie en groenaanleg.

5.1 POTENTIEEL TOT KENNISVERMEERDERING

Het doel van dit onderzoek is drieledig. Ten eerste wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Ten tweede wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten bewaard zijn en in hoeverre ze bedreigd zijn door de geplande bouwwerken. Ten derde wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is.

Archeologische verwachting

Er zijn tijdens archeologische veldkarteringen en proefsleuvenonderzoeken in de directe omgeving sporen gevonden uit de steentijd, ijzertijd, middeleeuwen en nieuwste tijd. De middeleeuwen was hierbij het sterkst vertegenwoordigd. De gekende archeologische resten in de omgeving van het projectgebied zijn omvangrijk en lijken te bevestigen dat de regio doorlopend menselijke aanwezigheid heeft gekend vanaf de steentijden tot nu. Op basis van deze informatie bestaat de kans om resten en/of sporen van menselijke aanwezigheid uit zeer uiteenlopende perioden aan te treffen ter hoogte van het projectgebied. Maar er zijn wel beduidend meer meldingen die dateren uit de middeleeuwen. Het valt op dat bij meerdere meldingen op dezelfde locatie zowel vondsten uit de steentijd als de middeleeuwen werden aangetroffen. Dit toont aan dat de mens in deze streek er steeds voor koos om op droge hoger gelegen gebieden te verblijven of settelen.

Bij drie meldingen uit de CAI werden tijdens de uitvoering van het proefsleuvenonderzoek geen sporen of vondsten aangetroffen. Op basis van het uitgevoerd proefsleuvenonderzoek binnen 'Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex', dat deels overlapt met het projectgebied dat onderwerp is van deze archeologienota, kan aangenomen worden dat het archeologisch vlak zich bevindt op een diepte tussen ca. 40 en 100 cm-mv. Er werd nergens op het terrein een E-horizont of een goed bewaarde B-horizont vastgesteld. Voor zover mogelijk was om vast te stellen bleek overal op het terrein de antropogene bovengrond op de moederbodem te rusten. Dit duidt erop dat het oorspronkelijke paleolooppervlak reeds verstoord werd. Er is aldus voor het projectgebied op basis van dit onderzoek geen aanleiding om onderzoek te doen naar prehistorische artefacten.

Gekende verstoringen

Uit historisch en landschappelijk onderzoek blijkt dat het projectgebied bebouwd is vanaf de jaren 1990 (tussen 1988 en 1995). Vanaf de luchtfoto van 1995 zijn de eerste twee tennisvelden zichtbaar centraal in het projectgebied. Ten noorden en zuiden van deze tennisvelden bleef het projectgebied onbebouwd tot met zekerheid ongeveer 2003. Daarvoor was het op de historische kaarten en topografische kaarten (tussen 1777 en 1904) steeds onbebouwd gebleven. Het projectgebied was historisch gezien continu in gebruik als landbouwgebied.

Landschappelijk gezien is het projectgebied gelegen op een gradiëntverhoging van het Kempisch Plateau, opklimmend uit de vallei van de Bosbeek, en dit tussen 82,62 m en 83,93 m-TAW. De hoogteprofielen tonen dit redelijk vlak verloop, zowel van noord naar zuid als van west naar oost. De landschappelijke ligging van het projectgebied brengt mogelijk een verhoogde archeologische verwachting met betrekking tot de steentijden met zich mee. De Quartaire sedimenten bestaan uit eolische afzettingen van het Weichseliaan en/of het Saaliaan en/of hellingsafzettingen van het Quartair. Hieronder bevinden zich fluviatiele afzettingen van het Cromeriaan en het Baveliaan. Hierdoor werd het loopvlak van de prehistorische mens

in het verleden afgedekt en bewaard. Verder bestaat de bodemopbouw ter hoogte van het projectgebied uit droge zandgronden met grindbijnemenging. De aanwezige B-horizont kan zowel duidelijk als niet duidelijk zijn en is humeus. Er worden roestverschijnselen verwacht. Deze bodemopbouw, die bestaat uit zand met grind en keien, was niet ideaal voor landbouw maar wel voor veeteelt.

Geplande werken

De huidige toestand bestaat uit een sportzone met in het noordelijk deel een bos en een wadi. Naar het zuiden toe is verharding met parkeerplaatsen, bomen en gras aanwezig. Daarnaast zijn er nog twee voetbalvelden centraal in het projectgebied, omgeven door bomenrijen, groenzones van gras, een Finse piste en een voet- en fietspad. De Finse piste en het voet- en fietspad lopen doorheen bijna het hele projectgebied. Ten zuiden van deze voetbalvelden bevindt zich een braakliggend stuk in het westen en ten oosten ervan een skatepark, een parking en een verhard stuk met bebouwing. De initiatiefnemer plant de afbraak van een deel van de infrastructuur met de aanleg/heraanleg van nieuwe verhardingen, wandelpaden, fietspaden, sport- en recreatie en groenaanleg.

35.453 m² van het projectgebied heeft geplande bodemingrepen. Ca. 22.200 m² blijft ongeroerd ter hoogte van de bestaande voetbalvelden. De geplande bodemingrepen op ca. 9.367 m² worden uitgevoerd op locaties waar er reeds bodemingrepen uitgevoerd zijn en het archeologisch bodemarchief al verstoord is. De diepte van deze bestaande bodemingrepen komen overeen met de nieuw geplande werken. Een sectie van 3.886,48 m² in de zuidoostelijke zone van het projectgebied is heden ongeroerd maar zal onderhevig aan de geplande werken en compactie van werfverkeer, geroerd worden. In deze zone worden nieuwe ingrepen gepland zoals het beachvolleybal terrein en calisthenics, maar ook omgevingsaanleg. De geplande ingrepen zullen inclusief mogelijk buffer tot het archeologisch niveau een impact hebben tussen 90 en 110 m-MV.

5.2 AFWEGING NOODZAAK VERDER VOORONDERZOEK

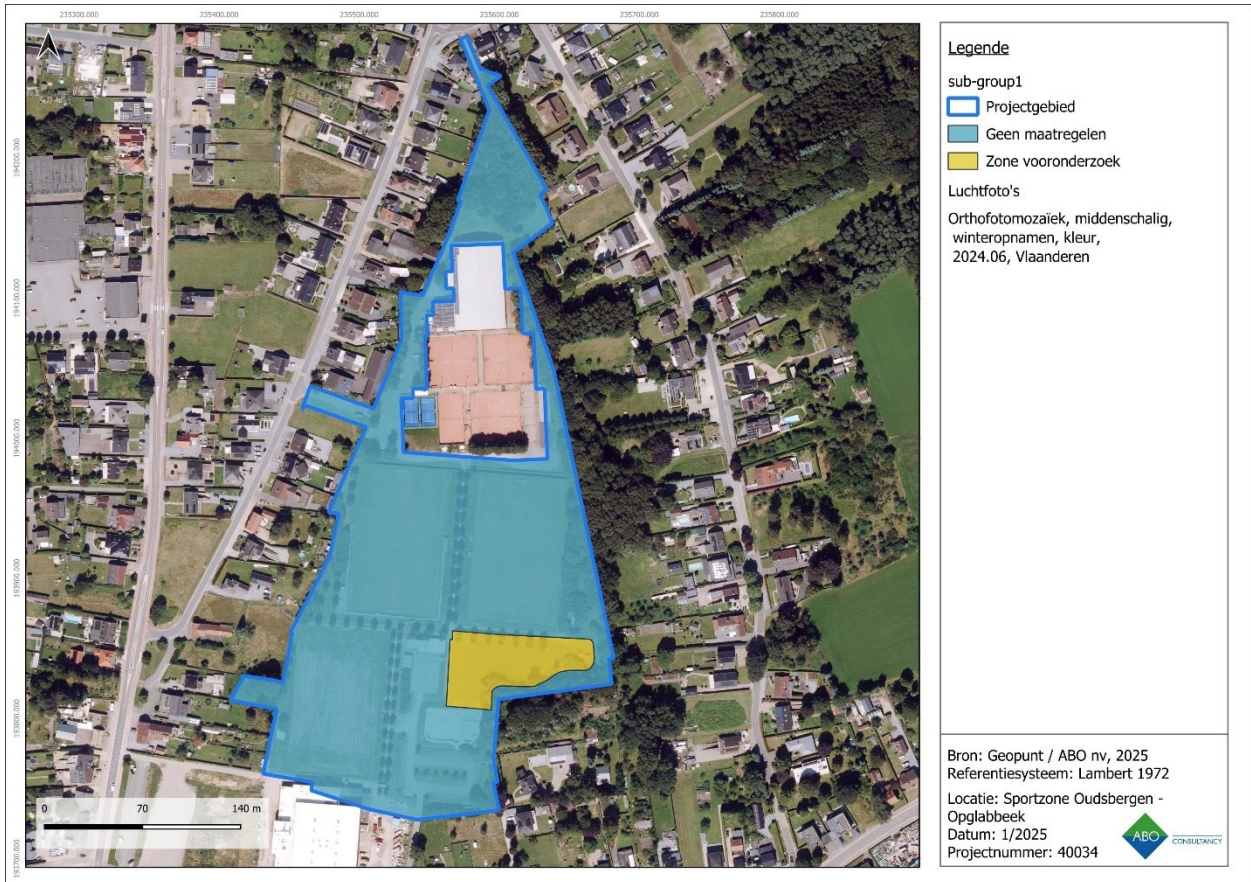
Op basis van de bovenstaande argumenten wordt besloten dat er een reëel potentieel tot kennisvermeerdering is voor het projectgebied. Er kan gesteld worden dat de grootste impact plaats zal hebben ter hoogte van het geplande volleybalveld, de speeltuin en de locatie voor de calisthenics die dicht bij elkaar liggen.

Maar als de oppervlaktes van de geplande uitgravingen van de teelaarde samen opgeteld worden, hebben deze een oppervlakte van 3.886,48 m². De bodemverstoring ligt hier tussen 40 cm-mv ter hoogte van het volleybal veld en de speeltuin, en 60 cm-mv ter hoogte van de locatie voor de calisthenics. Daarnaast zijn de er bijkomende verstoringen van de geplande werken voor de aanleg van de speelweide. De kenniswinst op dit tot nu toe onaangeroerd gedeelte van het projectgebied is reëel aangezien bij 'Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex' (ID 23995) een archeologisch niveau is vastgesteld tussen 40 en 100 cm-MV.

De huidige bureaustudie is niet afdoende omwille van de bedreiging van het archeologisch bodemarchief in de onverstoorde zuidoostelijke zone van het projectgebied. Op basis van deze vaststelling kan geconcludeerd worden dat verder archeologisch onderzoek aan te raden is en wordt er aldus gepleit voor een **archeologisch vooronderzoek** voor het projectgebied zodoende omkaderd in het Programma van Maatregelen.

5.3 AFBAKENING ONDERZOEKSGBIED

De conclusie luidt dat er voor een oppervlakte van 3.886 m² archeologisch vooronderzoek wordt aanbevolen. Naar deze zone wordt in het Programma van Maatregelen verwezen als ‘onderzoeksg gebied’.

Figuur 52: Orthofotomosaïek uit 2024 met aanduiding van het projectgebied en de zones met 'geen maatregelen' en vooronderzoek

6 BIBLIOGRAFIE

Cartografische bronnen

Atlas Cadastral parcellaire de la Belgique de Oudsbergen, Philippe-Christian Popp, uitgegeven in 1842-1879, schaal 1:5000.

Atlas van de Buurtwegen, opgesteld naar aanleiding van de wet op de buurtwegen van 10 april 1841, schaal 1:2.500 (overzichtsplannen schaal 1:10.000).

Geopunt Vlaanderen, Orthofoto's 1971, 1979-1990, 2002-2003, 2014, 2015, 2016, 2020, *Oude Kerkstraat, Elf-Septemberlaan en Kruisstraat, Oudsbergen* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 3 januari 2025)

Kaart van Villaret, Institut National de l'Information Géographique et Forestière, Sint-Mande (France), CH 292, uitgegeven in 1745, schaal 1:14.400.

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden voor Zijn Koninklijke Hoogheid de Hertog Karel Alexander van Lotharingen, Jozef Jean François de Ferraris, Koninklijke Bibliotheek van België, uitgegeven in 1770-1778, schaal 1:11.520 herleid naar 1:25.000.

Topografische kaart van België, Philippe Vandermaelen, uitgegeven in 1846-1854, schaal 1:20.000.

Topografische kaarten, 1873, 1904, 1939, 1969, 1981, 1989, *Oude Kerkstraat, Elf-Septemberlaan en Kruisstraat, Oudsbergen* [online], www.cartesius.be, (geraadpleegd op 3 januari 2025)

Publicaties

Vandeputte Omer. *Gids voor Vlaanderen*. Tielt: Lannoo nv, 2007.

'Vooronderzoek Opglabbeek Boekweitstraat Opglabbeek', 28 november 2018.
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/9323>.

'Vooronderzoek Opglabbeek Langveld', 22 november 2016.
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/954>.

'Vooronderzoek Opglabbeek Langveld', 30 mei 2017.
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/3458>.

'Vooronderzoek Opglabbeek Langveld', 16 april 2019.
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/10737>.

'Vooronderzoek Opglabbeek Opglabbeek, Engelenweg (Langeveld)', 24 oktober 2016.
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/769>.

'Vooronderzoek Opglabbeek Wolfsstraat 10', 2 mei 2018.
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/7247>.

'Vooronderzoek Oudsbergen Kimpenhof', 14 juli 2021.
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/19273>.

'Vooronderzoek Oudsbergen Kimpenhof', 5 maart 2022.
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/21600>.

'Vooronderzoek Oudsbergen Kruisstraat',	29	maart	2020.
https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/14257 .			
'Vooronderzoek Oudsbergen Leemkuilstraat',	5	april	2022.
https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/21928 .			
'Vooronderzoek Oudsbergen Leemkuilstraat',	3	juli	2024.
https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/30044 .			
'Vooronderzoek Oudsbergen Leemkuilstraat',	16	augustus	2024.
https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/30552 .			
'Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Langstraat',	17	februari	2020.
https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/13807 .			
'Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex',	5	november	2022.
https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/23995 .			
'Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex',	4	juni	2023.
https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/26207 .			
'Vooronderzoek Oudsbergen Oudsbergen Sportcomplex',	28	november	2024.
https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/31415 .			
'Vooronderzoek Oudsbergen Weg naar Gruitrode',	19	september	2023.
https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/27212 .			